

57
13.06.2025

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

**КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, БІЗНЕСУ ТА МАРКЕТИНГОВИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**

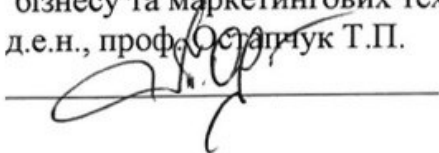
АНТОНОВ Олександр Сергійович
(здобувач вищої освіти групи ЗМО–21–1)

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

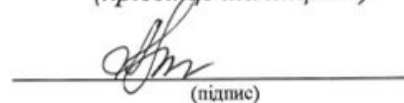
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

(представлена на здобуття освітнього ступеня «бакалавр»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності
073 «Менеджмент»)

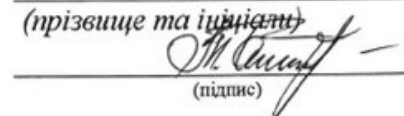
Допущено до захисту
зав. кафедри менеджменту,
бізнесу та маркетингових технологій
д.е.н., проф. Остапчук Т.П.

Керівник роботи:
к.е.н., доц. Ткачук Г.Ю.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент
ст. викл. Білек Т.О.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Житомир, 2025

Анотація

Антонов О.С. Управління фінансовою стійкістю підприємства. Рукопис.

Бакалаврська кваліфікаційна робота представлена на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент». Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2025.

У бакалаврській кваліфікаційній роботі розглянуто особливості управління фінансовою стійкістю підприємства та визначено напрями удосконалення відповідного процесу.

Ключові слова: фінансова стійкість, фінансовий стан, дебіторська заборгованість, факторинг, збут.

Annotation

Antonov O.S. Managing the financial stability of an enterprise. Manuscript.

The bachelor's qualification work is submitted for the Bachelor's degree, field of knowledge 07 "Management and administration" of specialty 076 "Entrepreneurship, trade and stock exchange activity". Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2025.

The bachelor's qualification work considers the features of managing the financial stability of an enterprise and identifies areas for improving the relevant process.

Keywords: financial stability, financial condition, accounts receivable, factoring, sales.

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	3
<i>Розділ 1. Теоретичні основи управління фінансовою стійкістю підприємства</i>	6
1.1. Поняття фінансової стійкості підприємства.....	6
1.2. Система управління фінансовою стійкістю підприємства.....	12
1.3. Методичні засади оцінки ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства.....	20
1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері управління фінансовою стійкістю підприємства.....	27
Висновки до розділу 1.....	36
<i>Розділ 2. Аналітична оцінка рівня управління фінансовою стійкістю ТОВ «ВІВАД 09» та визначення шляхів його покращення</i>	38
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	38
2.2. Діагностика фінансово-економічного стану ТОВ «ВІВАД 09».....	46
2.3. Оцінка рівня управління фінансовою стійкістю підприємства.....	54
2.4. Шляхи підвищення рівня фінансової стійкості підприємства.....	68
Висновки до розділу 2	79
<i>Висновки</i>	81
<i>Список використаних джерел</i>	85
<i>Додатки</i>	96

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Необхідною і важливою основою й передумовою успішного функціонування будь-якого підприємства, досягнення ним кінцевої мети, є фінансова стійкість. Фінансова стійкість визначається здатністю підприємства ефективно управляти своїми фінансовими ресурсами та витратами, враховуючи мінливість економічних умов та ризики. Забезпечення фінансової стійкості є однією з ключових проблем, з якими стикаються підприємства в сучасному бізнес-середовищі. В свою чергу, діагностика фінансової стійкості підприємства є важливою складовою її забезпечення і являє собою комплексний аналіз фінансових показників та коефіцієнтів, який дозволяє оцінити фінансовий стан підприємства, виявити його потенційні проблеми, а також розробити ефективні стратегії і рішення, спрямовані на підтримку й зміцнення фінансової стійкості підприємства в цілому.

Війна стала суттєвим викликом для фінансової стійкості багатьох суб'єктів господарювання через зниження споживчого попиту на товари та послуги, скорочення виробництва та відповідно скорочення робочих місць, а також втрати через знищення майна, включаючи виробничі потужності, інфраструктуру, будівлі, транспорт та інше, що може вимагати значних витрат на відновлення. Для зменшення негативного впливу війни на економіку підприємств, необхідно вживати відповідних заходів, зокрема і своєчасно здійснювати аналіз фінансової стійкості.

Економісти, науковці та інші фахівці з даного питання постійно звертають увагу на важливість забезпечення фінансової стійкості підприємств для їх успішного функціонування і досягнення кінцевих цілей. Серед українських вчених, які проводили дослідження у даній тематиці, це: Б.Є. Грабовецький, С.Б. Довбня, М.Я. Коробов, Л.А. Костирко, М.Є. Євтушенко, І.В. Кривов'язюк, Г.М. Рябенко, В.В. Чепка та інші. Незважаючи на значний науковий доробок, в якому

представлено різноманітність і неоднозначність теоретичних і методичних підходів до проблеми ефективності діяльності підприємств, є необхідність в уточненні та узагальненні цих підходів в контексті дослідження методології діагностики фінансової стійкості підприємств у сучасних умовах національної економіки.

Зазначене обумовило вибір теми, постановку мети та завдань бакалаврської кваліфікаційної роботи. Обрана тема повністю відповідає проблемам напряму підготовки за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є узагальнення та подальший розвиток теоретико-методичних засад управління фінансовою стійкістю підприємства, а також визначення шляхів його покращення на ТОВ «ВІВАД 09».

Поставлена мета обумовила вирішення наступних **завдань**:

- визначити поняття фінансової стійкості підприємства;
- дослідити систему управління фінансовою стійкістю підприємства;
- обґрунтувати методичні засади оцінки ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства;
- проаналізувати нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері управління фінансовою стійкістю підприємства;
- представити організаційно-економічну характеристику підприємства;
- провести діагностику фінансово-економічного стану ТОВ «ВІВАД 09»;
- провести оцінку рівня управління фінансовою стійкістю підприємства;
- визначити шляхів підвищення рівня фінансової стійкості підприємства.

Об’єктом дослідження у бакалаврській кваліфікаційній роботі виступає процес управління фінансовою стійкістю підприємства, **предметом** – теоретичні, методичні та прикладні засади підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства.

Методи дослідження. Теоретико-методичною основою бакалаврської кваліфікаційної роботи виступив системно-структурний підхід, що розглядає процес управління фінансовою стійкістю підприємства як цілісну структуровану

систему, що є одночасно частиною управління підприємством в цілому. Вирішення поставлених у роботі завдань забезпечувалося використанням основних методів дослідження, а саме методів наукової абстракції, аналізу, синтезу, індукції, дедукції, логічного аналізу, системного підходу тощо. Для розв'язання визначених завдань також застосовувались наступні методи: монографічний – при вивченні літературних джерел та нормативно-правових актів; теоретичне узагальнення, порівняння та аналогії – для розкриття сутності поняття «фінансова стійкість підприємства»; балансовий та аналізу – для дослідження тенденцій функціонування підприємства; синтезу – для формулювання висновків про рівень управління фінансовим станом підприємства.

Інформаційною базою дослідження виступили наукові фахові, навчальні та методичні публікації провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, чинне законодавство України, статистичні дані, дані фінансової та управлінської звітності досліджуваного підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає в підвищенні фінансової стійкості підприємства шляхом застосування факторингу з метою зниження рівня дебіторської заборгованості та підвищення ефективності збутової діяльності підприємства. Визначено економічний ефект від реалізації запропонованих заходів.

Структура та обсяг бакалаврської кваліфікаційної роботи. Бакалаврська кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 96 сторінках друкованого тексту. Робота містить 21 таблицю та 9 рисунків. Список використаних джерел налічує 109 найменувань. Робота містить 3 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття фінансової стійкості підприємства

Нестабільність української економіки призвела до ускладнення фінансового становища підприємств. Коливання економічної активності, кризові явища в економічній системі України значною мірою відобразилися на рівні фінансової стійкості підприємств, продемонстрували їхні слабкі сторони. Підприємства продемонстрували неготовність до негативних змін, надзвичайно низьку гнучкість та адаптаційні можливості для подолання наявних перешкод. Фінансова стійкість є багатогранною та унікальною категорією, оскільки дає змогу зробити оцінку діяльності підприємства з погляду стабільного і конкурентоздатного положення на ринку. Позитивні значення показників фінансової стійкості є підґрунтям для нормального функціонування підприємств і поступового зростання їх економічного потенціалу.

Сьогоднішній стан української економіки супроводжується новим етапом реформ, посиленням економічної та політичної кризи, зростанням невизначеності та мінливістю умов господарювання, вимагаючи від суб'єктів господарювання швидкої та гнучкої реакції на зміну чинників зовнішнього середовища. Усі ці обставини передбачають впровадження ефективних механізмів управління на підприємстві, за допомогою яких підприємство здатне було б швидко сприйняти зміни, ідентифікувати їх і таким чином забезпечити відповідну адаптацію господарської, фінансової та інвестиційної діяльності. Тому важливим питанням для підприємств є забезпечення їх фінансової стійкості [5].

Саме фінансова стійкість підприємства характеризує ефективність операційного, фінансового та інвестиційного розвитку, містить необхідну інформацію для інвесторів, а також відображає здатність підприємства відповідати

за своїми боргами і зобов'язаннями. Доцільно одразу розмежувати сутність понять «економічна стійкість» та «фінансова стійкість» [84].

Економічна стійкість – це комплексне поняття, що пов'язане зі здатністю зберігати цілісність та рівновагу в умовах негативних та позитивних впливів різноманітних внутрішніх і зовнішніх факторів завдяки ефективному використанню ресурсів підприємства. Є недоцільним зведення економічної стійкості лише до фінансової стійкості оскільки вона включає такі вагомі фактори впливу на господарюючий суб'єкт, як ділова активність та стійкість персоналу [96].

Варто зазначити, що наразі існує велика кількість підходів науковців, до трактування сутності категорії «фінансова стійкість». На нашу думку, необхідно детально розглянути з них, у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення поняття фінансова стійкість сучасними економістами

Автор і джерело	Визначення
1	2
Л. В. Юрчишена, І. В. Каплунська [102]	Фінансова стійкість – комплексна інтегральна характеристика фінансового стану підприємства, його спроможність мобілізувати фінансові ресурси під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів в умовах мінливого ризику для здійснення підприємницької діяльності, здатність формувати позитивні фінансові результати та збільшувати сукупну вартість бізнесу. Основні завдання управління фінансовою стійкістю підприємства автори бачать у збалансуванні активів і пасивів, доходів і витрат, грошових потоків.
Т.В. Безугла [5]	Фінансова стійкість підприємства – це такий стан підприємства, за якого зберігається здатність ефективного функціонування і стабільного прогресивного розвитку за негативних впливів зовнішнього середовища.
О.Є. Журавльова [33]	Фінансова стійкість – рівноважний збалансований стан економічних ресурсів, який забезпечує стабільну прибутковість і нормальні умови для розширеного відтворення в тривалій перспективі з урахуванням найважливіших зовнішніх і внутрішніх чинників
І.Г. Ловінська [54]	Фінансова стійкість – це стан рівноваги або здатність повертатися у цей стан відкритої соціально-економічної системи (підприємство).
Ю.А. Сімах [87]	Фінансова стійкість – це потенційні можливості підприємства повернутися у стан рівноваги, в якому підприємство має позитивну динаміку функціонування або не виходить за межі встановлених границь
Т.А. Обушак [62]	Фінансова стійкість – це здатність системи зберігати свій працездатний стан щодо досягнення запланованих результатів за наявності різних мінливих впливів

Продовження табл. 1.1

1	2
А.І. Бурда [14]	Фінансова стійкість – це системне явище, яке виступає індикатором відхилень від потенційно можливого конкурентного стану на певному етапі життєдіяльності підприємства
О.А. Островська [65]	Фінансова стійкість – це адекватність системи середовищу, як зовнішньому, так і внутрішньому, що передбачає знаходження параметрів системи в деякому допустимому колі, що забезпечує її функціонування і розвиток
О.Ю. Русіна, Ю.В. Полозук [80]	Фінансова стійкість суб'єкта господарювання – це його спроможність функціонувати впродовж тривалого періоду, одержуючи достатній для відтворення потенціалу, виплати дивідендів і стабільного розвитку прибутку, забезпечуючи при цьому економічно обґрунтоване співвідношення джерел фінансування та активів і збалансоване надходження й виплату грошових коштів попри вплив внутрішніх та зовнішніх чинників
Л.А. Костирко [45]	Фінансова стійкість – це інтегральна характеристика здатності підприємства як системи трансформувати фінансові ресурси з максимальною економічною вигодою і мінімальним ризиком

Джерело: складено автором на основі [5; 14; 33; 45; 54; 62; 65; 80; 87; 102]

Не дивлячись на активне обговорення вітчизняними та зарубіжними вченими, протягом останніх років не вдалося досягнути консенсусу щодо визначення фінансової стійкості. Кожен дослідник виділяє той чи інший аспект цього багатогранного поняття, пов'язуючи його з певним фінансовим станом підприємства чи його ресурсів [84], спроможністю до певних дій тощо [95]. Результат узагальнення більшості цих дискусій наведено у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Основні напрями визначення фінансової стійкості

1	2	3	4
Стан підприємства або ресурсів, які забезпечують платоспроможність	Рівновага або здатність повертатись до неї	Здатність підприємства поглинати зовнішні й внутрішні дестабілізуючі фактори	Сукупність взаємозумовлених та взаємопов'язаних показників, які забезпечують здатність до безперервності діяльності

Джерело: складено автором на основі [17; 35; 44; 63; 66; 96; 98; 102]

Таким чином, фінансова стійкість підприємства є однією з найважливіших характеристик його фінансового стану, що формується у процесі виробничої та фінансово-інвестиційної діяльності [35].

В цілому підсумовуючи всі погляди науковців на фінансову стійкість підприємства зауважимо, що її сутність можна трактувати з точки зору «вузького» та «широкого» розуміння.

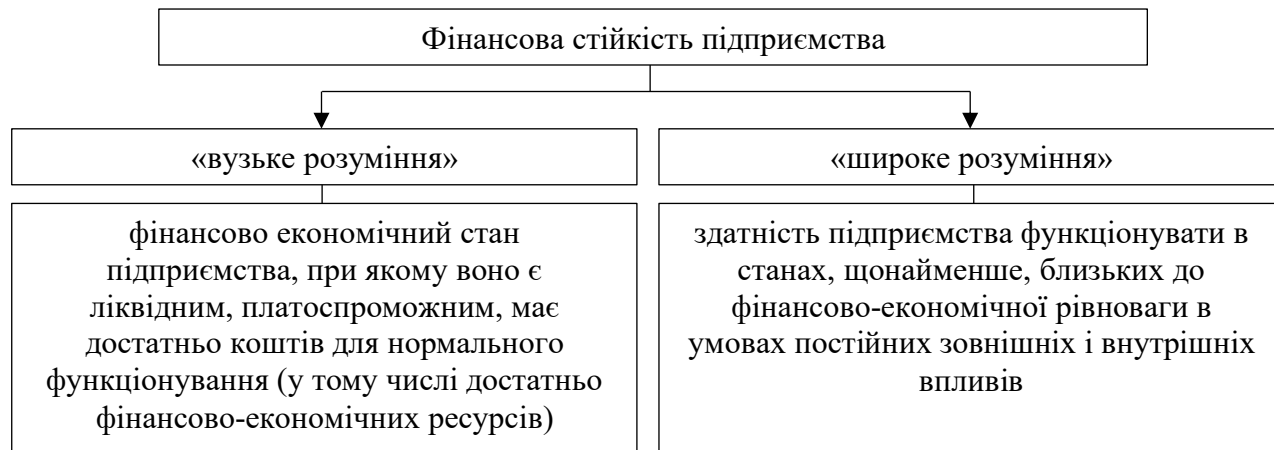

Рис. 1.1. Поняття «фінансова стійкість підприємства

Джерело: складено автором на основі [61]

Науковці стверджують, що найважливішою формою прояву фінансової стійкості підприємства являється його спроможність розвиватися в умовах внутрішнього і зовнішнього середовища. Для цього суб'єкт господарювання повинен володіти гнучкою структурою фінансових ресурсів і, в разі потреби, мати можливість залучати позикові кошти, тобто бути кредитоспроможним. В свою чергу, кредитоспроможним вважається підприємство, яке має усі необхідні передумови для отримання кредиту і фінансову спроможність своєчасно його зі сплатою відсотків за рахунок прибутку або інших джерел [19].

До ознак забезпечення фінансової стійкості господарюючого суб'єкта відносяться:

- забезпеченість підприємства стабільними джерелами фінансування;
- забезпечення оптимальної структури капіталу (активів);

- ефективне формування розподіл та використання фінансових ресурсів підприємства;
- забезпечення необхідного рівня платоспроможності підприємства;
- забезпечення високого рівня рентабельності підприємства;
- безперервність виробничо-збутової діяльності підприємства; – мінімальний підприємницький ризик [69].

Таким чином, загальний зміст поняття фінансової стійкості підприємства зображено на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Зміст поняття фінансової стійкості підприємства

Джерело: складено автором на основі [100]

У сучасних економічних умовах фінансову стійкість суб'єкта господарювання можна структурно охарактеризувати наступним чином [61]:

- поточну – на конкретний момент часу. Велике значення має підтримка поточної фінансової стійкості підприємства, інакше виникнуть різні економічні ризики, що потенційно сприятимуть банкрутству підприємства;
- потенційну – пов'язану зі змінами зовнішніх умов функціонування суб'єкта господарювання. Підприємство може пом'якшити можливий негативний вплив таких факторів своїми ефективними управлінськими діями;
- формальну, яка створюється і підтримується державою. На неї впливають державні Програми фінансування, міжнародні проекти та гранти і інші форми фінансової підтримки господарюючих суб'єктів. Якщо вміло користуватися такою

підтримкою, можна досягти певних якісних фінансово-економічних показників діяльності.

– реальну – в умовах конкуренції, враховуючи можливості здійснення розширеного виробництва. Цю складову можна і потрібно зміцнити інвестиційними програмами, що дозволить підприємству бути конкуренто- і платоспроможним.

На фінансову стійкість підприємства впливають різні фактори, які частково чи повністю залежать від підприємства. Загальної класифікації факторів, які впливають на фінансову стійкість немає, адже багато джерел надають різні класифікації цих факторів. Найпоширеніші види факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства представлено в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Класифікація факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства

Прізвище автора	Групи факторів (чинників)
М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька [8]	– чинники першого рівня (базові); – чинники другого рівня (похідні): зовнішні, внутрішні; – чинники третього рівня (деталізуючі)
І.О. Бланк [9]	– чинники, що пов'язані з операційною діяльністю; – чинники, що пов'язані з інвестиційною діяльністю; – чинники, що пов'язані з фінансовою діяльністю
В.І. Оспіщев, І.В. Нагорна [64]	– економічні; – соціально-політичні; – фінансові; – демографічні; – науково-технічний прогрес
В.В. Хачатрян, Л.С. Усова [93]	– зовнішні (міжнародні, національні, ринкові); – внутрішні (якісні; кількісні)
Є.В. Мних, Н.С. Барабаш [59]	– за місцем виникнення; – за масштабом впливу; – за структурою; – за можливістю прогнозування; – за важливістю результату; – за ступенем впливу на діяльність підприємства; – за часом; – за ймовірністю реалізації.

Джерело: складено автором на основі [8; 9; 59; 64; 93]

Фінансові кризи різних рівнів генерують значну кількість факторів, які впливають на фінансову стійкість підприємства, що ускладнює їх систематизацію

та класифікацію. Аналізуючи усі наведені групи факторів впливу на фінансову стійкість підприємства, можна дійти висновку, що фінансова стійкість підприємства залежить від ефективного управління фінансовими ресурсами і визначається оптимальною структурою активів, співвідношенням власних і позикових коштів, співвідношенням активів та джерел їх фінансування, від обраної стратегії діяльності та управління, галузі господарювання підприємства, стадії його життєвого циклу, а також від загального рівня економічного розвитку країни.

Отже, фінансова стійкість являється одним із компонентів економічної стійкості підприємства загалом та однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства. Під фінансовою стійкістю підприємства розуміють такий стан і структуру фінансових ресурсів підприємства, їх розподіл і використання, здатність виконувати свої зобов'язання та забезпечувати розширений розвиток підприємства на основі зростання прибутку та капіталу без посилення залежності від зовнішніх джерел фінансування. Іншими словами, фінансова стійкість відображає платоспроможність підприємства з дотриманням умови фінансової рівноваги між власними та залученими фінансовими ресурсами. Відповідно, саме тому показники фінансових ресурсів виступають основою при діагностуванні фінансової стійкості будь-якого підприємства.

1.2. Система управління фінансовою стійкістю підприємства

Дослідження трактувань фінансової та економічної стійкості дозволило обґрунтувати та формалізувати їх взаємозв'язок, що дає можливість оптимізувати процес управління фінансовою стійкістю з погляду пріоритетності її збереження та нарощування.

Управління фінансовою стійкістю, на наш погляд, необхідно розглядати як окремий процес у системі фінансового менеджменту, який орієнтований на баланс між фінансовою стійкістю та ефективністю використання ресурсів.

Реалізація такого процесу забезпечить підвищення ефективності діяльності підприємства за умови раціонального використання його ресурсів, у тому числі фінансових, та призведе до підвищення економічної стійкості.

Для забезпечення ефективного управління фінансовою стійкістю повинні бути дотримані наступні умови: усі елементи фінансового механізму повинні бути взаємопов'язаними, спрямовання дії всіх складових фінансового механізму, який забезпечує зацікавленість всіх суб'єктів фінансових взаємовідносин; зворотний зв'язок усіх елементів економічного механізму усіх вертикальних і горизонтальних рівнів; своєчасність адаптації елементів фінансового механізму верхнього рівня на зміни, які здійснюються під впливом складових нижчого рівня. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства є частиною загального управління підприємством, що забезпечує ефективний вплив на чинники, які формують загальний результат діяльності підприємства. Основною метою механізму забезпечення фінансової стабільності підприємств є досягнення фінансової безпеки та сталого їх функціонування і розвитку в поточному та майбутніх періодах [101].

Здійснюючи управління підприємством через призму фінансової та економічної стійкості, менеджмент підприємства має знаходити баланс між зовнішньою та внутрішньою стійкістю. Управління фінансовою стійкістю є елементом фінансового управління підприємством, рис. 1.3.

В основі ефективної роботи будь-якого фінансового механізму лежить впорядковане, цілеспрямоване, взаємодоповнююче функціонування всіх елементів частин механізму [21]. Необхідно чітко окреслити головну мету, для реалізації якої використовується фінансовий механізм. Хід реалізації визначеної головної цілі механізму забезпечення фінансової стійкості фірм повинен бути спрямований на забезпечення таких основних задач, як формування ефективної структури капіталу з позиції реалізації можливостей ефективного розвитку в довгостроковому періоді; забезпечення платоспроможності та ліквідності підприємства, тобто можливості своєчасно і в повному обсязі виконувати свої зобов'язання; забезпечення

найвищого рівня рентабельності операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Рис. 1.3. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства

Джерело: складено автором на основі [101]

З наведеного рис. 1.3 можна зазначити, що з погляду керуючої підсистеми фінансова стійкість є об'єктом управління. У свою чергу, управління фінансовими

ресурсами у довгостроковому періоді, їх ефективне використання та розподіл є запорукою стабільного функціонування підприємства та його подальшого розвитку, а також ефективності використання інших ресурсів [28].

Проаналізувавши структуру механізму управління фінансовою стійкістю підприємства, можемо виокремити основні напрями його вдосконалення:

- покращення ефективності управління власними оборотними коштами, які є найістотнішим фактором підвищення фінансової стійкості фірми.

Стратегічними цілями такого управління повинні слугувати:

- оптимізація обсягів, гарантування ліквідності балансу, прискорення оборотності.

- створення ефективної політики управління грошовими потоками, яка певною мірою залежить від забезпечення ефективного оперативного фінансового планування;

- створення комплексу фінансового контролінгу на підприємстві, до якого входить: визначення об'єкта контролінгу, окреслення видів і сфер контролінгу.

Для управління на підприємстві має застосовуватися розширений інструментарій, представлений різними фінансовими методами та важелями. Крім цього ухваленню управлінських рішень сприяють інформаційно-аналітичне та кадрове забезпечення, які є також елементами керуючої підсистеми.

У свою чергу, підсистема, що забезпечує управління включає організаційно-технічне та нормативно-правове забезпечення, у тому числі методики оцінки фінансової стійкості, рекомендовані значення ринкових коефіцієнтів стійкості та процедуру оцінки [82].

Управління фінансової стійкістю можна представити і як окремий компонент у системі фінансового менеджменту. Такий компонент має особливу цільову установку, досягнення якої призводить до її зміцнення, рис. 1.4.

Управління фінансовою стійкістю у турбулентному зовнішньому середовищі має бути орієнтована на досягнення цільової установки, якій підпорядкована

розробка аналітичного інструментарію, що дозволяє врахувати вплив зовнішнього середовища.

Найважливішим аспектом є моніторинг зовнішнього середовища та розробка заходів щодо запобігання ризиків втрати фінансової стійкості [60].

Рис. 1.4. Модель управління фінансовою стійкістю підприємства

Джерело: складено автором на основі [101]

На рис. 1.4 схематично наведено запропонований методичний підхід до управління фінансовою стійкістю, заснований на аналізі факторів, що найбільше на нею впливають. Метою такого підходу є виявлення прихованих резервів підвищення фінансової стійкості, визначення напрямків розвитку підприємства.

Особливість методичного підходу полягає у розробці такої моделі управління, яка дозволить знизити негативний вплив зовнішніх факторів на фінансову стійкість.

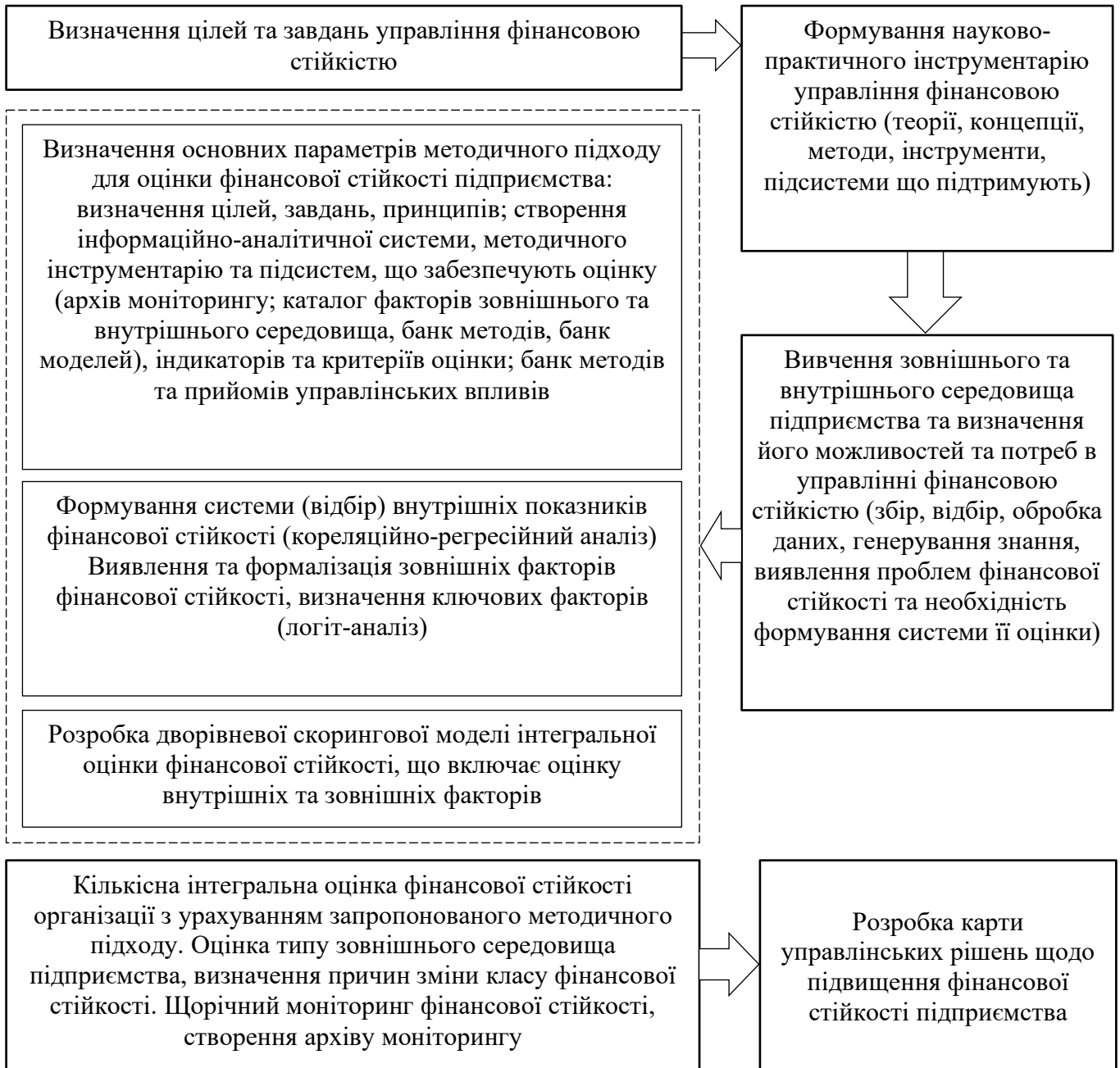

Рис. 1.5. Методичний підхід до управління фінансовою стійкістю підприємства

Джерело: складено автором на основі [101]

У розглянутому підході як окремий процес у системі фінансового менеджменту розглядається управління фінансовою стійкістю, який орієнтований на баланс між фінансовою стійкістю та ефективністю використання ресурсів. Реалізація цього підходу забезпечить підвищення ефективності діяльності за умови раціонального використання ресурсів підприємства, у тому числі фінансових та призведе до підвищення економічної стійкості.

Представлений поділ на фінансову стійкість дозволить забезпечити конкретизацію мети управління та виявити напрями подальшого розвитку підприємства.

Одним із ключових інструментів управління фінансовим станом підприємства є фінансовий аналіз, який дає змогу оцінити поточний стан підприємства та виявити його сильні й слабкі сторони. За допомогою аналізу балансу можна зрозуміти, як співвідносяться власний і позиковий капітал, а також оцінити ліквідність активів. Коефіцієнтний аналіз розраховує показники фінансової стійкості, такі як коефіцієнт автономії чи маневреності власного капіталу, а також ліквідності й платоспроможності. Крім того, аналіз прибутковості допомагає зрозуміти, наскільки ефективно використовуються ресурси компанії, через оцінку рентабельності активів, капіталу чи продажів [28].

Важливу роль відіграє бюджетування та фінансове планування, які дозволяють прогнозувати доходи, витрати й потреби в капіталі. Операційний бюджет допомагає планувати продажі та операційні витрати, капітальний бюджет визначає обсяги інвестицій у довгострокові активи, такі як обладнання чи будівлі, а касовий бюджет забезпечує контроль над рухом грошових коштів, щоб уникнути дефіциту ліквідності. Таке планування дозволяє підприємству заздалегідь підготуватися до фінансових потреб і уникнути касових розривів у періоди інтенсивної діяльності чи непередбачених витрат [57].

Ще одним важливим аспектом є управління структурою капіталу, яке полягає в оптимізації співвідношення власних і позикових коштів. Підприємство може

залучати власний капітал через реінвестування прибутку або випуск акцій, а також контролювати позиковий капітал, обираючи вигідні умови кредитів чи рефінансуючи наявні борги. Дивідендна політика також впливає на стійкість, адже правильний баланс між виплатами акціонерам і накопиченням резервів дозволяє зберегти фінансову гнучкість і підтримувати розвиток.

Управління ліквідністю забезпечує наявність достатньої кількості грошових коштів для покриття короткострокових зобов'язань. Це досягається через контроль над грошовими потоками, наприклад, прискорення збору дебіторської заборгованості чи відстрочку платежів постачальникам. Формування резервів на непередбачені витрати та використання короткострокових фінансових інструментів, таких як овердрафт, також допомагають підтримувати ліквідність у критичні моменти [66].

Не менш важливим є управління витратами, яке спрямоване на зниження собівартості та операційних витрат. Аналіз витрат дозволяє виявити неефективні статті, наприклад, надлишкові витрати на енергоносії чи логістику, а оптимізація через автоматизацію чи перегляд постачальників сприяє економії. Контроль за витратами за допомогою спеціальних систем, таких як ERP, забезпечує їхню прозорість і допомагає утримувати фінансову дисципліну.

Диверсифікація джерел доходу допомагає зменшити залежність від одного ринку чи продукту, що підвищує фінансову стабільність. Підприємство може розширити асортимент товарів, вийти на нові ринки чи налагодити співпрацю з партнерами, такими як роздрібні мережі чи заклади громадського харчування. Такий підхід розширює фінансову базу й знижує ризики, пов'язані з коливаннями попиту чи економічними кризами [21].

Управління фінансовими ризиками захищає підприємство від валютних, процентних чи ринкових коливань. Хеджування через форвардні контракти дає змогу фіксувати ціни на сировину чи товари, страхування покриває ризики простоїв чи інших непередбачених подій, а диверсифікація валют у розрахунках стабілізує

витрати в умовах нестабільного курсу. Цей інструмент особливо важливий для підприємств, що працюють на міжнародних ринках або залежать від імпорту.

Нарешті, моніторинг і контроль забезпечують постійне відстеження фінансових показників. Щомісячні фінансові звіти, такі як баланс чи звіт про прибутки та збитки, разом із внутрішнім і зовнішнім аудитом дозволяють швидко виявляти відхилення й коригувати стратегію. Використання автоматизованих систем, таких як 1С чи SAP, дає змогу аналізувати дані в реальному часі, що підвищує оперативність реагування на фінансові виклики [101].

Усі ці інструменти тісно пов'язані між собою: фінансовий аналіз визначає проблемні зони, планування розподіляє ресурси, управління капіталом і ліквідністю забезпечує стабільність, а контроль закріплює досягнуті результати. Їхнє комплексне застосування дозволяє підприємству не лише підтримувати фінансову стійкість, а й адаптуватися до змін, таких як економічні кризи чи зростання конкуренції, що є запорукою його довгострокового успіху.

1.3. Методичні засади оцінки ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства

Фінансова стійкість є ключовою умовою успішної роботи підприємства та досягнення його цілей. Вона відображає здатність компанії ефективно керувати фінансовими ресурсами та витратами, враховуючи економічні зміни та можливі ризики. Забезпечення фінансової стійкості – одне з основних завдань, з якими стикаються підприємства в сучасних ринкових умовах. Важливою частиною цього процесу є діагностика фінансової стійкості, що включає аналіз фінансових показників і коефіцієнтів.

Діагностика фінансової стійкості підприємства є процесом, який дозволяє оцінити його потенційну здатність протистояти фінансовим ризикам та забезпечити сталість фінансових показників у майбутньому. Цей аналітичний підхід дозволяє

ідентифікувати слабкі місця в фінансовому стані підприємства, виявити причини його можливих проблем та розробити ефективні стратегії для поліпшення фінансової стійкості. Доцільно відзначити, що діагностика фінансової стійкості підприємства є складним завданням, а тому вимагає належного методологічного підґрунтя та практичного досвіду. Обов'язковою умовою ефективного механізму забезпечення фінансової стійкості є реалізація функцій на основі дієвого набору методів, інструментів та важелів. З огляду на це, модель діагностики фінансової стійкості має наступний вигляд, рис. 1.6.

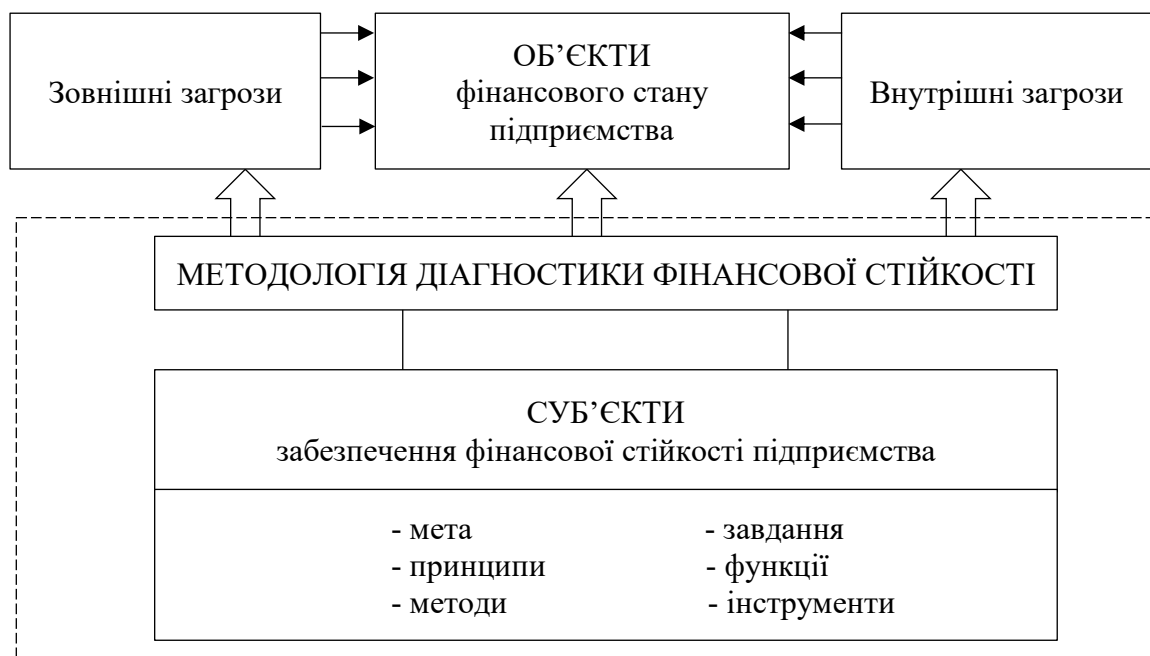

Рис. 1.6. Модель діагностики фінансової стійкості підприємства

Джерело: складено автором на основі [83]

Модель діагностики фінансової стійкості підприємства включає такі елементи, як суб'єкти управління, об'єкти, внутрішні та зовнішні загрози. Механізм забезпечення фінансової стійкості відображає комплексну взаємодію функцій, що реалізуються через використання методів, інструментів і важелів, що діють на правовій основі, з дотриманням визначених принципів й забезпечують досягнення

поставлених мети і завдань. Розглянемо детальніше складові моделі діагностики фінансової стійкості підприємства.

Об'єкти діагностики фінансової стійкості підприємства – це конкретні сфери діяльності підприємства, що потребують забезпечення безпечного функціонування та на які спрямовані дії суб'єктів управління. За рівнем ієрархії об'єктом може виступати підприємство загалом, його окремий структурний підрозділ або визначена функціональна складова. Безпосередніми об'єктами виступають фінансові ресурси. Об'єкти підлягають впливу низки загроз, що призводять до дисбалансу в діяльності підприємства, ризиків втрат та банкрутства.

Діагностика фінансової стійкості підприємства розглядається не лише як інструмент оцінки досягнутого рівня стійкості у фінансовому стані підприємства, але і як оцінка змін цього рівня під впливом техніко-економічних чинників та засіб виявлення внутрішніх резервів покращення стану [107].

Одним з ключових аспектів успішної діагностики фінансової стійкості підприємства є вибір відповідної методології. Існує ряд різних підходів, моделей та методів, які можуть бути використані для цієї мети. Усі вони мають на увазі використання даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності за поточний та минулий періоди.

Узагальнена класифікація включає такі методи:

- вертикальний аналіз – виявлення впливу кожного фінансового показника на загальний результат фінансової стійкості підприємства;
- горизонтальний аналіз – аналіз окремих статей балансу в динаміці (аналіз часових рядів);
- порівняльний аналіз – проводиться порівняння показників діяльності підприємства з показниками інших стратегічних одиниць бізнесу, з показниками конкурентів, з аналогічними показниками структурних підрозділів компанії;
- факторний аналіз – визначається вплив різних факторів на той чи інший показник фінансової стійкості підприємства;

– трендовий аналіз – порівняння кожного фінансового показника підприємства з аналогічними показниками в минулому періоді;

– використання рейтингової системи – бенчмаркінгове дослідження, що дозволяє визначити рівень фінансової стійкості окремого підприємства та порівняти його з іншими підприємствами на основі їх ранжування;

– метод коефіцієнтів – розрахунок та аналіз коефіцієнтів між окремими статтями балансу, визначення взаємозв'язку між показниками.

Одним з часто застосовуваних на практиці методів є аналіз фінансових коефіцієнтів фінансової стійкості та порівняння їх з нормативними значеннями, табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Фінансові коефіцієнти фінансової стійкості підприємства

Назва коефіцієнта	Нормативне значення	Формула для розрахунку	Визначення
1	2	3	4
Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)	більше 0,5	(Власний капітал) / (Загальний капітал)	є однією з найголовніших характеристик фінансової стійкості підприємства, його незалежність від залученого капіталу, характеризує частку власного капіталу в загальній сумі активів, авансованих у діяльність підприємства і визначається як відношення власного капіталу до валюти балансу
Коефіцієнт фінансової залежності	менше 0,5	(Довгострокові зобов'язання) / (Власний капітал)	є зворотним до коефіцієнта автономії і обчислюється як відношення валюти балансу до власного капіталу. Зростання коефіцієнта свідчить про зростання обсягу залучених коштів у фінансуванні підприємства
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	більше 0,4	(Прибуток до оподаткування) / (Загальний капітал)	вказує на частину власного оборотного капіталу в обороті. Даний коефіцієнт має бути досить високим, щоб забезпечити гнучкість у використанні власних коштів та обчислюється через відношення власних оборотних коштів до власного капіталу. У залежності від галузевої специфіки та структури капіталу даний коефіцієнт може різнитися

Продовження табл. 1.4

1	2	3	4
Коефіцієнт фінансового ризику	менше 0,5	(Зобов'язання) / (Власний капітал)	характеризує відношення залучених коштів і власного капіталу. Даний коефіцієнт показує скільки гривень залучених коштів припадає на кожну гривню власних
Коефіцієнт залучення довгострокових позик та кредитів і позик залучення позикових коштів	0,4-0,5	(Довгострокові зобов'язання) / (Загальні активи)	дає змогу проаналізувати, яку частку займають довгострокові зобов'язання у всіх залучених коштах
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	0,5-0,6	(Капіталізовані джерела фінансування) / (Загальні активи)	показує загальний відсоток власного капіталу щодо капіталізованих джерел
Коефіцієнт фінансової стабільності	більше 1	(Власний капітал) / (Сукупні зобов'язання)	розраховується як відношення власного капіталу до залученого та показує скільки одиниць власного капіталу припадає на кожну одиницю залученого
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	більше 0,1 Коли показник нижче 0,1, то структура вважається незадовільною, а підприємство — неплатоспроможним	(Оборотні кошти) / (Короткострокові зобов'язання)	обчислюється як відношення власних оборотних коштів до всієї суми оборотних коштів та показує наскільки підприємство забезпечене ресурсами для здійснення незалежного фінансового функціонування

Джерело: складено автором на основі [52; 53; 103]

Нормативне значення показників коефіцієнтів фінансової стійкості визначає, які значення цих коефіцієнтів є прийнятними і безпечними для підприємства з фінансової точки зору. Це служить орієнтиром для оцінки фінансового стану підприємства та ризику його банкрутства. Варто встановлювати нормативи виходячи з виду та обсягів економічної діяльності, особливостей формування капіталу підприємства, форм власності.

Інший підхід – це використання рейтингової системи для оцінки фінансової стійкості підприємства. Рейтингові моделі дозволяють встановити показник, що

відображає фінансовий стан підприємства, порівнявши його з іншими підприємствами або з встановленими стандартами.

Методика рейтингової оцінки фінансової стійкості передбачає наступну послідовність етапів діагностики, рис. 1.7.

При діагностиці фінансової стійкості важливо враховувати масштаб та галузеву приналежність підприємства. Різні сектори економіки мають свої специфічні ризики, вимоги та характеристики фінансової діяльності, які потребують індивідуального підходу до діагностики. Наприклад, у секторі виробництва можуть бути важливими фактори, такі як витрати на сировину та матеріали, виробничі потужності, ланцюжки постачання та логістика. Для діагностики фінансової стійкості виробничих підприємств можуть бути розроблені методики, що базуються на аналізі обсягів виробництва, витрат на виробництво, рентабельності виробництва та ефективності використання виробничих ресурсів. У секторі фінансів можуть бути інші ключові показники, які необхідно враховувати при діагностиці фінансової стійкості, такі як капіталовкладення, кредитний ризик, ліквідність та показники рентабельності вкладених коштів. Методики діагностики фінансової стійкості для фінансових установ можуть зосереджуватися на оцінці їх кредитного портфеля, рівня капіталізації, ліквідності та відповідності регуляторним вимогам.

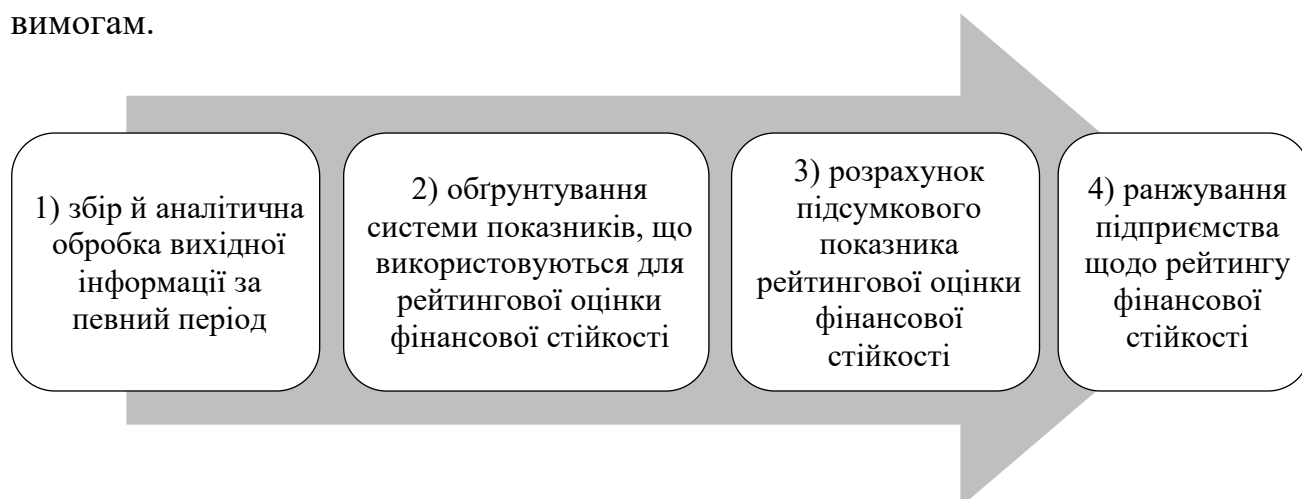

Рис. 1.7. Методика рейтингової оцінки фінансової стійкості підприємства

Джерело: складено автором на основі [83]

Сектор послуг також має свої особливості. Тут можуть бути важливими показники, пов'язані з витратами на персонал, якість обслуговування, лояльність клієнтів та ефективність використання ресурсів. Діагностика фінансової стійкості підприємств сфер послуг може включати аналіз показників, що відображають обсяги послуг, середній дохід на клієнта, показники втрати клієнтів та ефективність використання ресурсів.

Урахування галузевих особливостей підприємства в методиках діагностики фінансової стійкості дозволяє забезпечити більш точну та об'єктивну оцінку його фінансового стану. Розробка специфічних підходів для різних секторів дозволяє враховувати ризики та фактори, що впливають на фінансову стійкість, і дозволяє здійснити порівняльний аналіз між підприємствами в одній галузі.

Крім того, при виборі методології діагностики фінансової стійкості необхідно враховувати масштаб підприємства. Методики можуть відрізнятися для малих, середніх та великих підприємств, оскільки їх фінансова структура та можливості можуть бути різними. Наприклад, для малих підприємств можуть бути важливішими показники, пов'язані зі забезпеченням ліквідності та оптимізацією витрат, тоді як для великих підприємств можуть бути важливіше аналізувати показники капіталовкладень, рентабельності проєктів та залучення фінансування. Крім того, під час застосування методології діагностики, важливо зібрати відповідні дані про фінансову діяльність підприємства. Це можуть бути фінансові звіти, звіти про ринкову діяльність, дані про ліквідність та заборгованість, а також інші фактори, що впливають на фінансову стійкість.

До основних заходів зростання фінансової стійкості підприємства відносять: створення сприятливого клімату законодавчої бази та системи оподаткування; аналізувати платоспроможність покупців для зниження ризику неповернення коштів за продукцію чи послуги; впровадити ефективну систему планування виробничих запасів; зниження собівартості товарів; розширення ринку збуту та оптимізація збутової політики [57; 81].

Таким чином, фінансова стійкість підприємства є надзвичайно важливим індикатором фінансового стану суб'єкта господарювання, а її правильна оцінка дає можливість дослідити причини фінансових потрясінь, розробити конкретні заходи щодо ліквідації даних причин.

Найважливішим індикатором фінансового стану будь-якого суб'єкта господарювання є його фінансова стійкість. За наявності абсолютної фінансової стійкості підприємство має перевагу над іншими підприємствами тієї ж сфери в отриманні кредиту, підборі більш досвідченого та кваліфікованого персоналу, у виборі постачальників ресурсів та обладнання, у залученні інвестицій. В свою чергу, діагностика фінансової стійкості підприємства є вкрай важливою для з'ясування як поточної ситуації, так і для обґрунтованого визначення стратегічних і тактичних планів на майбутнє. Діагностика фінансової стійкості підприємства включає аналіз фінансових показників, оцінку ризиків та використання специфічних методик для різних секторів економіки. Врахування масштабу та галузевої приналежності підприємства дозволяє забезпечити більш точну та об'єктивну оцінку його фінансового стану. Для проведення діагностики фінансової стійкості необхідно зібрати відповідні дані про фінансову діяльність підприємства, такі як фінансові звіти, звіти про ринкову діяльність, дані про ліквідність та заборгованість. Ці дані допомагають зрозуміти фінансовий стан підприємства, виявити сильні та слабкі сторони, а також зробити обґрунтовані рекомендації для покращення його фінансової стійкості.

1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері управління фінансовою стійкістю підприємства

Дослідження нормативно-правового та інформаційного забезпечення відносин у сфері управління фінансовою стійкістю підприємства є надзвичайно важливим у сучасних економічних умовах, адже фінансова стійкість визначає здатність

компанії не лише виконувати свої поточні зобов'язання, а й забезпечувати стабільний розвиток у довгостроковій перспективі. Нормативно-правова база створює рамки, у яких підприємства здійснюють свою фінансову діяльність, регулюючи питання звітності, оподаткування, залучення капіталу та управління ризиками. Водночас інформаційне забезпечення відіграє ключову роль у наданні актуальних даних для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, що дозволяє своєчасно виявляти загрози фінансовій стабільності та реагувати на них. У період економічної нестабільності, викликаній такими факторами, як війна, інфляція чи глобальні кризи, відсутність чіткого розуміння правових норм і доступу до якісної інформації може призвести до фінансових втрат чи навіть банкрутства, що робить це дослідження актуальним і необхідним.

Другим важливим аспектом є зростаюча складність фінансових відносин у цифрову епоху. Цифровізація економіки вимагає від підприємств інтеграції сучасних інформаційних систем (CRM, ERP), які оптимізують управління фінансами, але водночас потребують відповідного правового регулювання, наприклад, у сфері захисту даних чи електронного документообігу. Без належного нормативно-правового забезпечення впровадження таких систем може ускладнитися через правові колізії чи недостатню адаптацію законодавства до нових реалій. Дослідження допомагає виявити прогалини в чинних нормах і запропонувати шляхи їх усунення, а також оцінити, як інформаційні технології впливають на прозорість і ефективність управління фінансовою стійкістю. Це дозволяє підприємствам не лише відповідати вимогам закону, а й отримувати конкурентні переваги через кращу організацію фінансових процесів.

Нарешті, необхідність дослідження обумовлена потребою гармонізації відносин між внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами – акціонерами, кредиторами, державними органами. Нормативно-правові акти встановлюють правила взаємодії, наприклад, через вимоги до фінансової звітності чи аудиту, тоді як інформаційне забезпечення забезпечує доступність даних для всіх сторін.

Недостатня прозорість чи невідповідність інформації правовим стандартам може призвести до конфліктів інтересів, зниження довіри інвесторів чи санкцій із боку регуляторів. Таким чином, вивчення цієї теми дозволяє розробити рекомендації для вдосконалення правового та інформаційного середовища, що сприяє підвищенню фінансової стійкості підприємства, його інвестиційної привабливості та здатності протистояти зовнішнім викликам.

Управління фінансовою стійкістю підприємства в Україні регулюється комплексом нормативно-правових актів, які охоплюють різні аспекти фінансової діяльності – від бухгалтерського обліку до оподаткування та залучення капіталу. Розглянемо основні з них:

Господарський кодекс України (№ 436-IV від 16 січня 2003 року). Цей кодекс є базовим документом, який визначає правові засади господарської діяльності, включаючи управління фінансами. Ст. 55–71 регулюють створення, функціонування та ліквідацію суб'єктів господарювання, а також їхню фінансову самостійність. Наприклад, ст. 62 встановлює обов'язок підприємств вести облік і забезпечувати фінансову дисципліну, що є основою для оцінки стійкості [22].

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (№ 996-XIV від 16 липня 1999 р.) регулює порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, які є ключовими для аналізу фінансової стійкості. Стаття 8 вимагає достовірності та повноти звітності, а ст. 14 встановлює обов'язок подання звітів до державних органів, що впливає на прозорість фінансового стану підприємства перед кредиторами та інвесторами [73].

Податковий кодекс України (№ 2755-VI від 2 грудня 2010 р.) впливає на фінансову стійкість через регулювання оподаткування доходів, витрат і капіталу. Розділ III (ПДВ) і розділ V (податок на прибуток) визначають податкове навантаження, яке необхідно враховувати при плануванні грошових потоків і резервів. Наприклад, правильне застосування пільг може зменшити витрати та підвищити ліквідність [67].

Закон України «Про акціонерні товариства» (№ 2465-IX від 27.07.2022). Для акціонерних підприємств цей закон регулює управління капіталом і фінансовими ресурсами. Ст. 33 визначає порядок формування статутного капіталу, а ст. 41 – правила розподілу прибутку та виплати дивідендів, що безпосередньо впливає на структуру капіталу та фінансову стійкість [70].

Закон України «Про банки і банківську діяльність» (№ 2121-III від 7 грудня 2000 р.). Цей закон регулює відносини між підприємствами та банками, зокрема щодо залучення кредитів і управління позиковим капіталом. Стаття 49 встановлює вимоги до оцінки кредитоспроможності позичальника, що впливає на доступність зовнішнього фінансування для підтримки стійкості [72].

Закон України «Про захист економічної конкуренції» (№ 2210-III від 11 січня 2001 р.). Цей закон опосередковано впливає на фінансову стійкість через регулювання ринкових відносин. Ст. 13 забороняє зловживання монопольним становищем, що може впливати на доходи підприємства від продажів і його здатність підтримувати фінансову стабільність у конкурентному середовищі [75].

Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» (№ 851-IV від 22 травня 2003 р.). У контексті інформаційного забезпечення цей закон регулює використання цифрових технологій для управління фінансами. Стаття 5 визначає правовий статус електронних документів, що полегшує впровадження інформаційних систем (наприклад, ERP) для моніторингу фінансового стану [74].

Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» (№ 2258-VIII від 21 грудня 2017 р.) встановлено вимоги до обов'язкового аудиту для великих підприємств, що сприяє підвищенню прозорості фінансової звітності. Стаття 14 визначає критерії для аудиту, що впливає на довіру до фінансової стійкості з боку зовнішніх стейкхолдерів [71].

Положення (станданти) бухгалтерського обліку (П(С)БО) затверджені наказами Міністерства фінансів України, деталізують правила обліку активів, зобов'язань і капіталу. Наприклад, П(С)БО 2 «Баланс» і П(С)БО 25 «Фінансовий

звіт суб'єкта малого підприємництва» визначають структуру звітності, яка є основою для оцінки фінансової стійкості.

Закон України «Про платіжні послуги» (№ 1591-IX від 30.06.2021) регулює рух грошових потоків, що є важливим для управління ліквідністю. Ст. 9 встановлює правила здійснення переказів, що впливає на швидкість і надійність фінансових операцій підприємства [76].

Вирішення завдань інформаційного забезпечення управління фінансовою стійкістю базується на розумінні його предметної сутності як певної системи. На основі узагальнення літературних джерел визначимо інформаційне забезпечення управління фінансовою стійкістю підприємства як цілеспрямовано сформовану систему збору, обробки, накопичення, збереження та поширення актуальної й релевантної інформації про економічні процеси у сфері фінансової діяльності, яка включає інформаційні ресурси, інформаційні технології, програмне забезпечення та технічні засоби [89].

На цій концептуальній основі структурну схему системи інформаційного забезпечення управління фінансовою стійкістю підприємства можна представити наступним чином, рис. 1.8.

Виходячи із можливостей та завдань підприємства, особливостей економічної діяльності та її нормативно-правового регулювання можуть використовуватися різні підходи до формування системи інформаційного забезпечення управління фінансовою стійкістю. У практиці вітчизняних підприємств переважно воно будується на існуючій системі бухгалтерського обліку, яка регламентується стандартами та іншими вимогами до організації і ведення бухгалтерського обліку, нормами податкового законодавства та інших регламентуючими документами. Крім того, певний вплив на формування та практичну реалізацію цієї системи мають організаційно-економічні умови здійснення виробничої діяльності та вимоги власників і бізнес-партнерів підприємства.

Рис. 1.8. Система інформаційного забезпечення управління фінансовою стійкістю підприємства

Джерело: складено автором на основі [25; 94; 95]

Орієнтація системи інформаційного забезпечення на використання бухгалтерської (фінансової) звітності та даних бухгалтерського управлінського обліку потребує оцінки їх інформаційних можливостей в контексті управління фінансовою стійкістю, табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Інформаційні можливості фінансової звітності щодо інформаційного забезпечення управління фінансовою стійкістю підприємства

Інформаційні розділи	Інформаційні можливості бази у контексті управління фінансовою стійкістю	Аналітичні особливості діагностики
1. Інформація про ресурси підприємства	Оцінка можливості підприємства здійснювати поточну діяльність та генерувати грошові потоки	Аналіз оборотності елементів структури активів, аналіз формування та використання фінансових ресурсів
2. Інформація про активи, дебіторську та кредиторську заборгованості, поточних та довгострокових зобов'язаннях	Оцінка можливості формування фінансових ресурсів за рахунок зовнішніх джерел	Аналіз платоспроможності та ліквідності, чистих активів, фінансової стійкості та доцільності інвестування в активи підприємства
3. Інформація про фінансові результати діяльності підприємства	Виявлення та оцінка впливу факторів на формування та використання фінансових ресурсів; оцінка показників ефективності їх формування та використання	Оцінка фінансової стійкості, аналіз фінансових результатів, рентабельності і прибутковості діяльності
4. Інформація про грошові потоки	Оцінка обсягів формування фінансових ресурсів та можливості їх зростання на основі аналізу грошових потоків	Аналіз грошових потоків
5. Інформація про структуру власних та позикових джерел	Ліцензійна достатності наявного фінансових ресурсів та потреби в позикових коштах	Аналіз структури капіталу, фінансових ризиків, оцінка фінансової стійкості тощо

Джерело: складено автором на основі [13; 86; 90]

Впровадження системи інформаційного забезпечення управління фінансовою стійкістю передбачає здійснення автоматизації управлінського впливу на бізнес-процеси їх формування та використання фінансових ресурсів підприємства, а також на інші економічні ресурси, що залучені до цих процесів. Сучасні інформаційні

системи та технології фінансового менеджменту забезпечують широке коло переваг у процесі збору, обробки та інтерпретації інформації, дозволяють їх автоматизувати, а також прискорюють доступу до інформаційних ресурсів різним користувачам. Функціональні можливості таких систем включають: реєстрацію, обробку та зберігання інформації з різноманітних як внутрішніх, так і зовнішніх джерел; виконання аналітичних і прогностичних розрахунків та представлення у формі, сприятливий для адекватного сприйняття й інтерпретації; забезпечення передачі інформації виконавцям у прийнятній формі, у тому числі й документарній; моніторинг економічних процесів та контроль повноти і своєчасності виконання управлінських рішень у сфері управління фінансовою стійкістю підприємства; регламентування прав доступу до баз даних, аналітичних і прогностично-аналітичних документів та інших інформаційних ресурсів; створення інструментів та можливостей оперативного пошуку необхідних інформаційних даних; інтеграція внутрішніх комунікаційних структур із зовнішніми інформаційними системами; забезпечення безпеки внутрішніх і зовнішніх інформаційних каналів.

Аналіз та узагальнення літературних джерел [11; 77; 99] та інших показав, що при розробці автоматизованої системи інформаційного забезпечення фінансового менеджменту підприємства слід керуватися такими принципами:

- системності, яка забезпечується моделюванням структурних та функціональних зв'язків та взаємовідносин між елементами керуючої і керованої підсистемами;
- методичної єдності, основою якої виступає єдиний методичний підхід до проектування та реалізації базових структурних елементів інформаційної системи, а також до організації технології і процедур обробки, передачі та зберігання інформації;
- безперервності планування, у контурі якого вихідні параметри поточного фінансового циклу використовуються як вхідні параметри наступного фінансового циклу;

- ієрархічності, що формується шляхом забезпечення структурною адекватністю керуючої та керованої підсистем інформаційної системи;
- модульності, що передбачає формування основних функціональних компонентів в інформаційної системи як відносно автономних модулів;
- логічної структуризації зв'язків на основі однозначного у плані інтерпретації формального опису логічного та алгоритмічного зв'язку між елементами й модулями інформаційної системи;
- відкритості, конститутивним атрибутом якої є можливість коригування системи показників та алгоритмів їх розрахунку, системи початкової та результативної інформації, а також форм документів;
- стандартизації параметрів, що створює можливість еластичної інтеграції інформаційної системи в єдиний інформаційний простір загальної системи інформаційного забезпечення підприємства або систем іншого рівня ієрархії;
- масштабування параметрів, яке забезпечує можливість оцінки зміни системи показників та параметрів на всіх часових інтервалах прогнозованого періоду.

Вибір форми, потужності, структури програмного і апаратного забезпечення автоматизованої інформаційної системи управління фінансовою стійкістю іношесть індивідуальний характер і залежить від виробничої потужності, складності структури системи його управління, інтенсивності інформаційних потоків, обсягів та складності інформаційних ресурсів, що підлягають обробці, стратегічних та оперативних завдань, а також фінансових та кадрових можливостей підприємства.

Таким чином, дослідження нормативно-правового та інформаційного забезпечення є необхідним для створення ефективної системи управління фінансовою стійкістю, яка враховує як правові обмеження, так і можливості сучасних інформаційних технологій. Перелічені нормативно-правові акти формують основу для фінансової діяльності, забезпечуючи прозорість, дисципліну та захист інтересів підприємства і його партнерів. Їхній аналіз дозволяє виявити

точки для вдосконалення та адаптації до актуальних викликів, таких як цифровизація чи економічна нестабільність.

Висновки до розділу 1

В процесі дослідження встановлено, що фінансова стійкість являється одним із компонентів економічної стійкості підприємства загалом та однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства. Під фінансовою стійкістю підприємства розуміють такий стан і структуру фінансових ресурсів підприємства, їх розподіл і використання, здатність виконувати свої зобов'язання та забезпечувати розширений розвиток підприємства на основі зростання прибутку та капіталу без посилення залежності від зовнішніх джерел фінансування. Іншими словами, фінансова стійкість відображає платоспроможність підприємства з дотриманням умови фінансової рівноваги між власними та залученими фінансовими ресурсами. Відповідно, саме тому показники фінансових ресурсів виступають основою при діагностуванні фінансової стійкості будь-якого підприємства.

Управління фінансовою стійкістю необхідно розглядати як окремий процес у системі фінансового менеджменту, який орієнтований на баланс між фінансовою стійкістю та ефективністю використання ресурсів. Реалізація такого процесу забезпечить підвищення ефективності діяльності підприємства за умови раціонального використання його ресурсів, у тому числі фінансових, та призведе до підвищення економічної стійкості.

Для забезпечення ефективного управління фінансовою стійкістю повинні бути дотримані наступні умови: усі елементи фінансового механізму повинні бути взаємопов'язаними, спрямовання дії всіх складових фінансового механізму, який забезпечує зацікавленість всіх суб'єктів фінансових взаємовідносин; зворотний зв'язок усіх елементів економічного механізму усіх вертикальних і горизонтальних

рівнів; своєчасність адаптації елементів фінансового механізму верхнього рівня на зміни, які здійснюються під впливом складових нижчого рівня.

Діагностика фінансової стійкості підприємства є процесом, який дозволяє оцінити його потенційну здатність протистояти фінансовим ризикам та забезпечити сталість фінансових показників у майбутньому. Цей аналітичний підхід дозволяє ідентифікувати слабкі місця в фінансовому стані підприємства, виявити причини його можливих проблем та розробити ефективні стратегії для поліпшення фінансової стійкості. Доцільно відзначити, що діагностика фінансової стійкості підприємства є складним завданням, а тому вимагає належного методологічного підґрунтя та практичного досвіду. Обов'язковою умовою ефективного механізму забезпечення фінансової стійкості є реалізація функцій на основі дієвого набору методів, інструментів та важелів.

Дослідження нормативно-правового та інформаційного забезпечення дало можливість визначити, що всі розглянуті нормативно-правові акти формують основу для фінансової діяльності, забезпечуючи прозорість, дисципліну та захист інтересів підприємства і його партнерів. Їхній аналіз дозволяє виявити точки для вдосконалення та адаптації до актуальних викликів, таких як цифровизація чи економічна нестабільність.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА РІВНЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ТОВ «ВІВАД 09» ТА ВИЗНАЧЕННЯ ШЛЯХІВ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

Об'єктом дослідження нашої роботи є ТОВ «ВІВАД 09» - велике деревопереробне підприємство, розташоване в смт Романів Житомирської області. Компанія спеціалізується на заготівлі й обробці деревини, виготовляючи такі продукти, як ламелі, індустріальний і мозаїчний паркет, штучний паркет, пиломатеріали, паливні брикети, а також дубові обрізки й уламки для розпалювання камінів. Підприємство забезпечує повний цикл переробки деревини та активно експортує свою продукцію до країн ближнього зарубіжжя. Хоча асортимент кінцевих виробів не є широким, їхня висока якість і натуральність здобули довіру споживачів. Наразі виробництво ще не досягло рівня безвідходності, але працює над удосконаленням процесів безвідходності.

ТОВ «ВІВАД 09» розпочало свою діяльність у сфері деревопереробки в 1994 році з невеликою командою з 15 працівників. З часом, завдяки поступовому збільшенню обсягів виробництва, підприємство розширило свої потужності, побудувавши нові цехи для шпонування дерев'яних заготовок і встановивши автоматичну лінію для обробки деревини. Сьогодні це потужний виробничий комплекс, де працює близько 800 осіб, що пояснюється зростаючим попитом на натуральну продукцію та потребою в нарощуванні випуску. З метою підвищення ефективності переробки сировини була введена в дію лінія з утилізації обополю. Завдяки постійному розвитку, закупівлі сучасних деревообробних верстатів і лісопильних рам, ТОВ «ВІВАД 09» стало одним із провідних підприємств із заготівлі та переробки деревини в регіоні.

ТОВ «ВІВАД 09» має організаційно-правову форму - товариство з обмеженою відповідальністю. ТОВ - це комерційна організація, заснована однією або декількома особами, статутний капітал якого поділено на частки, визначені в установчому договорі. Учасники товариства відповідають за його зобов'язаннями лише тим майном, яке передано як вклад у статутний капітал товариства. Статутний капітал визначає мінімальний розмір майна товариства, яке є його гарантом.

ТОВ «ВІВАД 09» має у власності відокремлене майно та відповідає ним за своїми зобов'язаннями, може від свого імені набувати майнові та немайнові права, нести зобов'язання. Товариство має самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки в будь-яких фінансово-кредитних установах.

Місія ТОВ «ВІВАД 09» полягає в тому, щоб постачати на внутрішній і міжнародний ринки високоякісну продукцію з деревини, яка відповідає найкращим світовим стандартам, забезпечуючи при цьому стабільне зростання та задоволення потреб споживачів.

До головних цілей ТОВ «ВІВАД 09» зводяться до таких завдань:

- отримання максимального прибутку, що є головною метою будь-якого бізнесу,
- підвищення обсягів продажів і попиту на продукцію,
- зміцнення позицій підприємства на ринку,
- забезпечення відповідності товарів світовим стандартам якості,
- покращення умов праці для працівників.

З метою досягнення найбільшого прибутку, підприємство прагне ефективно використовувати всі свої виробничі ресурси. Забезпечення зростання попиту можливе завдяки поєднанню доступних цін із високою якістю та розширенням асортименту, чого можна досягти шляхом впровадження сучасних технологій.

Продукція підприємства, яка виробляється з натуральних матеріалів вважається преміальною через свою екологічність, що дозволяє підприємству

приваблювати більше клієнтів і займати провідні позиції на ринку деревообробки в Житомирській області та сусідніх регіонах.

Наразі ТОВ «ВІВАД 09» успішно працює на ринку паркету, має сертифіковану продукцію та власний товарний знак із 1996 року. Підприємство регулярно приймає участь у регіональних і всеукраїнських виставках, де його вироби отримують високі оцінки. Відмінність продукції підприємства від конкурентів полягає у високій якості при відносно середньому рівні ціни.

Успіх у досягненні цих цілей залежить від компетентності керівництва, яке має вміння управляти ресурсами, контролювати процеси, розв'язувати конфлікти та спрямовувати їх на користь компанії. Ефективність діяльності підприємства значною мірою забезпечується його організаційною структурою, зображеною на рис. 2.1.

Організаційна структура ТОВ «ВІВАД 09», представлена на рисунку 2.1, є функціональною системою, яка відображає ієрархічний підхід до управління підприємством із чисельністю персоналу близько 800 осіб. Вона розроблена таким чином, щоб забезпечити ефективну координацію всіх процесів – від заготівлі деревини до реалізації готової продукції, а також сприяти досягненню стратегічних цілей компанії, таких як максимізація прибутку та зміцнення ринкових позицій. Структура базується на чіткому розподілі функцій між підрозділами, що дозволяє оптимізувати виробничі, фінансові та маркетингові операції.

На вершині організаційної структури перебуває директор, який виконує роль головного управлінця та стратегічного лідера. Він відповідає за загальне керівництво підприємством, прийняття ключових рішень, координацію діяльності всіх підрозділів і контроль за виконанням поставлених цілей. Директору безпосередньо підпорядковуються керівники основних функціональних відділів, що забезпечує централізований підхід до управління та швидке реагування на зміни в зовнішньому чи внутрішньому середовищі.

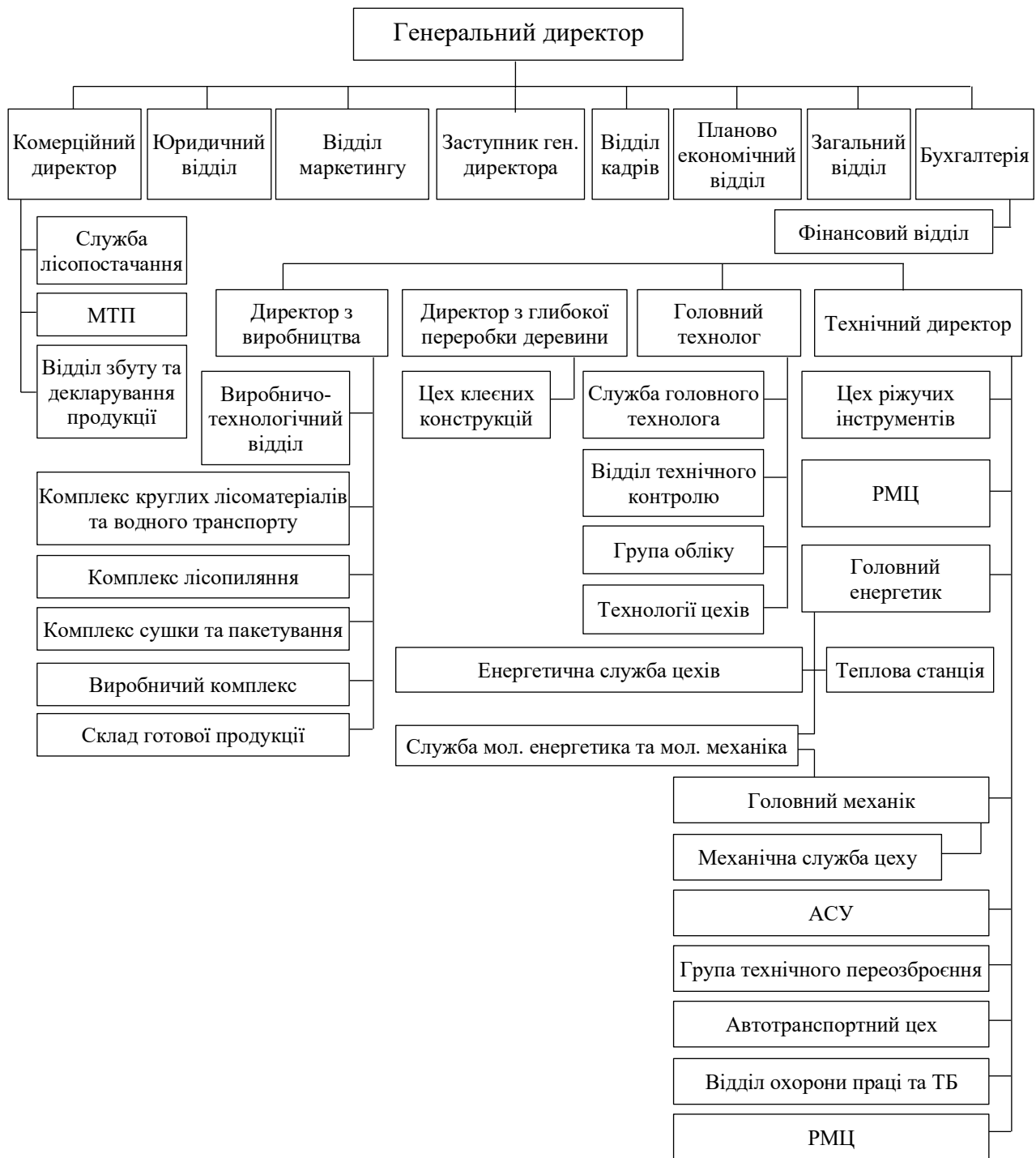

Рис. 2.1. Організаційна структура ТОВ «ВІВАД 09»

Джерело: складено автором за даними підприємства

Основний виробничий блок включає цехи з переробки деревини, шпонування, виготовлення паркету, ламелей, паливних брикетів та інших продуктів. Цей

підрозділ очолює начальник виробництва, який відповідає за організацію роботи технологічних ліній, забезпечення безперебійного постачання сировини, контроль якості та дотримання виробничих графіків. Під його керівництвом працюють бригадири цехів і технічний персонал, які займаються безпосередньою обробкою деревини та обслуговуванням обладнання, такого як деревообробні верстати та лісопильні рами.

Фінансовий відділ, підпорядкований головному бухгалтеру, відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової стійкості підприємства. Бухгалтерія займається веденням бухгалтерського обліку, складанням звітності, плануванням бюджету, аналізом фінансових показників і розрахунками з постачальниками та покупцями. Цей підрозділ тісно співпрацює з виробничим відділом для оцінки собівартості продукції та з маркетинговим – для прогнозування доходів від продажів.

Маркетинговий відділ, який очолює менеджер із продажу чи маркетингу, відповідає за просування продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках. Його завдання включають аналіз попиту, організацію участі у виставках, ведення переговорів із клієнтами та експортними партнерами. Цей підрозділ також займається рекламною діяльністю, підтримкою товарного знаку підприємства та формуванням позитивного іміджу компанії.

Адміністративно-господарська частина, до якої входять служби персоналу, логістики та технічного обслуговування, забезпечує внутрішню інфраструктуру підприємства. Відділ кадрів займається підбором, навчанням і мотивацією працівників, логістична служба – транспортуванням сировини та готової продукції, а технічна служба – підтримкою обладнання в робочому стані. Цей блок також підпорядкований директору підприємства.

Організаційна структура ТОВ «ВІВАД 09» має вертикальну ієрархію, де кожен рівень чітко визначений за функціями та відповідальністю. Такий підхід дозволяє ефективно управляти великим колективом і складним виробничим процесом, забезпечуючи спеціалізацію та контроль. Водночас структура залишається

достатньо гнучкою, щоб адаптуватися до зростання обсягів виробництва чи впровадження нових технологій, таких як лінії для клеєного бруса. Завдяки тісній взаємодії між підрозділами підприємство може оперативно реагувати на ринкові зміни, що є запорукою його конкурентоспроможності та стабільного розвитку.

Ринкове середовище, у якому працює ТОВ «ВІВАД 09», характеризується нестабільністю, турбулентністю та постійними змінами. Споживачами продукції є переважно будівельні магазини та гіпермаркети, через які реалізується товар, а також клієнти, які замовляють партії безпосередньо через офіційний сайт компанії. Однак основними користувачами цієї функції на сайті є будівельні фірми та роздрібні посередники, таким чином підприємство працює на ринку в сегменті B2B.

Пряму конкуренцію для ТОВ «ВІВАД 09» становлять вітчизняні виробники аналогічної продукції, які пропонують схожі за ціною та якістю товари. Непрямі конкуренти – це компанії, що виготовляють подібну продукцію зі штучних матеріалів. Такі товари мають нижчу ціну, але задовольняють базові потреби споживачів у цій категорії.

Сировина для покриття виробничих потреб частково забезпечується силами власного лісового господарства підприємства, а решта закуповується у місцевих лісгоспах Житомирської та Рівненської областей. Деревообробні інструменти постачаються від різних компаній, перелік яких подано в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Перелік постачальників деревообробних інструментів

Найменування постачальника	Різновид товару	Питома вага, %
ПАТ «Дніпровський інструментальний завод»	Електроінструменти	11
ТОВ «ТОПВОЛЬТАЖ»	Професійні фрези	17,5
ТОВ «Берком»	Професійні Фрези	13,5
ТОВ «POLIMAN»	Щітки для шліфування	3
ТОВ «Інтекс-Плюс»	Пилки рамні сталеві	13
ПАТ «Київський механічний завод»	Рубанки	2

Джерело: складено автором за даними підприємства

У табл. 2.1 представлено шість постачальників, що постачають різні види деревообробних інструментів. Це свідчить про диверсифікацію джерел постачання, що зменшує залежність підприємства від одного постачальника. Найбільша питома вага серед постачальників належить: ТОВ «ТОПВОЛЬТАЖ» (професійні фрези) – 17,5%, ТОВ «Берком» (професійні фрези) – 13,5%, ТОВ «Інтекс-Плюс» (пилки рамні сталеві) – 13%, ПАТ «Дніпровський інструментальний завод» (електроінструменти) – 11%, що вказує на високий попит на фрези та пилки, що може свідчити про значну частку цих інструментів у виробничих процесах. Найменша питома вага у ТОВ «POLIMAN» (щітки для шліфування) – 3%, ПАТ «Київський механічний завод» (рубанки) – 2%, що говорить про менший попит або вузьку спеціалізацію цих інструментів у технологічному процесі підприємства. Концентрація постачальників у категоріях товарів фрези має двоє постачальників: ТОВ «ТОПВОЛЬТАЖ» (17,5%) і ТОВ «Берком» (13,5%), що разом дає 31% загального обсягу. Це означає високу залежність від цих постачальників. Електроінструменти, пилки, рубанки та щітки мають поодиноких постачальників, що може нести ризики у разі перебоїв поставок.

Динаміка асортименту продукції представлено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Структура та динаміка асортименту продукції ТОВ «ВІВАД 09»

Найменування	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення 2024 р. від 2022 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+/-	%	п.с.
Ламель	258846,2	27,5	135618,0	26,2	130636,5	25,9	-128209,7	-49,5	-1,6
Паркет	411330,2	43,7	229308,3	44,3	222939,5	44,2	-188390,7	-45,8	0,5
Пиломатеріали	38591,6	4,1	18116,9	3,5	19671,1	3,9	-18920,5	-49,0	-0,2
Паливні брикети	217430,8	23,1	127853,6	24,7	125088,2	24,8	-92342,6	-42,5	1,7
Обрізки та уламки	15060,1	1,6	6729,1	1,3	6052,7	1,2	-9007,4	-59,8	-0,4
Разом	941259	100	517626	100	504388	100	-436871	-46,4	x

Джерело: складено автором за даними підприємства

Отже, обсяг реалізованої продукції ТОВ «ВІВАД 09» у 2024 р. зменшився на 436871 тис. грн, що становить 46,4% порівняно з 2022 р. Найбільше скорочення відбулося в категоріях ламелі (-49,5%) та пиломатеріалів (-49,0%), що свідчить про значне зниження попиту в період воєнного стану на продукцію підприємства. Водночас частка паркету, незважаючи на зменшення обсягів продажів на 45,8%, зросла на 0,5 п.с., що може свідчити про стабільний попит на цей вид продукції. Паливні брикети втратили 42,5% від обсягу продажів, але їхня питома вага збільшилася на 1,7 п.с., що вказує на потенційну перспективність цього напрямку. Обрізки та уламки продемонстрували найбільший спад (-59,8%), що може бути пов'язано зі змінами у виробничому процесі або зменшенням відходів.

Загальне скорочення виробництва є наслідком економічних змін в країні, що вплинуло на зниження попиту на продукцію підприємства. Попри це, паркет і паливні брикети залишаються відносно стабільними категоріями, що може свідчити про необхідність перегляду виробничої стратегії з акцентом на їхній розвиток. Зменшення обсягів ламелі та пиломатеріалів може вимагати додаткового аналізу ринку та маркетингової підтримки для відновлення продажів. Варто також розглянути можливості розширення збуту паливних брикетів, адже їхня питома вага зростає, що може означати підвищення попиту в певних сегментах ринку.

ТОВ «ВІВАД 09» є потужним деревообробним підприємством, що має тривалу історію розвитку та значний внесок у ринок деревини. Компанія забезпечує повний цикл переробки сировини та активно експортує продукцію, підтримуючи високий рівень якості. Незважаючи на економічні виклики, підприємство залишається конкурентоспроможним завдяки впровадженню сучасних технологій та оптимізації виробничих процесів. Вертикально інтегрована організаційна структура дозволяє ефективно управляти ресурсами та швидко реагувати на зміни ринкового середовища.

Однак останні роки продемонстрували значне скорочення обсягів реалізації продукції, що пов'язано із загальними економічними умовами та зниженням

попиту. Зокрема, найбільше зменшилися продажі ламелі та пиломатеріалів, тоді як паркет і паливні брикети показали відносну стабільність. Це свідчить про необхідність перегляду виробничої стратегії з акцентом на найперспективніші напрями. Диверсифікація асортименту, розширення ринків збуту та впровадження інноваційних підходів можуть стати ключовими факторами подальшого розвитку компанії.

2.2. Діагностика фінансово-економічного стану ТОВ «ВІВАД 09»

В сучасних умовах функціонування підприємств фінансово-економічна діагностика відіграє ключову роль у процесі прийняття управлінських рішень, спрямованих на досягнення як короткострокових, так і довгострокових цілей. Вона дозволяє керівникам і власникам компаній оцінити реальний фінансовий стан бізнесу, виявити потенційні ризики та визначити можливості для подальшого розвитку. Ефективність діагностики залежить від використання сучасних методичних підходів, кваліфікації спеціалістів, які проводять аналіз, а також від рівня інформаційного забезпечення та програмних засобів, що застосовуються в процесі оцінювання. Важливим фактором є вибір відповідних методів аналізу, оскільки некоректне застосування інструментарію може призвести до спотворення результатів та прийняття неправильних рішень, що негативно позначиться на фінансовій стійкості підприємства.

Першочерговим етапом діагностики є аналіз основних економічних показників діяльності підприємства, який дає змогу отримати загальне уявлення про ефективність господарювання. На цьому етапі досліджуються такі аспекти, як чистий дохід, чистий прибуток, середньорічна вартість активів, показники ефективності використання ресурсів підприємства. Комплексний підхід до аналізу дозволяє не лише оцінити поточний фінансовий стан підприємства та рівень ефективності використання ресурсів, а й виявити слабкі місця, які потребують

коригування. Правильна інтерпретація результатів діагностики допомагає розробити стратегію підвищення ефективності управління ресурсами, оптимізувати витрати та забезпечити стійке зростання компанії в умовах нестабільного економічного середовища, табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Основні економічні показники діяльності ТОВ «ВІВАД 09»

№	Показник	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
		2022	2023	2024	+/-	%
1	Чистий дохід, тис. грн.	941259	517626	504388	-436871	-46,4
2	Чистий прибуток, тис. грн.	39454	20447	19736	-19718	-49,9
3	Середньорічна вартість активів, тис. грн.	316467	391608,5	345077	28610	9,0
4	Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	137283,5	204873	204314	67030,5	48,8
5	Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	179183,5	186735,5	145763	-33420,5	-18,6
6	Середньооблікова чисельність працівників, осіб	815	742	673	-142	-17,4
7	Фондовіддача	6,86	2,53	2,47	-4,4	-63,9
8	Фондомісткість	0,15	0,40	0,40	0,25	166,7
9	Фондоозброєність, тис. грн /ос.	168,45	276,11	303,59	135,14	80,2
10	Продуктивність праці, тис. грн. /ос.	1154,92	697,61	749,46	-405,5	-35,1
11	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	5,25	2,77	3,46	-1,79	-34,1

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства

Основні економічні показники діяльності ТОВ «ВІВАД 09» за 2022–2024 роки демонструють значне скорочення фінансових результатів. Чистий дохід підприємства зменшився на 46,4%, що в абсолютних показниках становить 436871 тис. грн. Відповідно, чистий прибуток також зазнав суттєвого зниження на 49,9%, що свідчить про загальне падіння ефективності діяльності підприємства. Зменшення цих показників може бути пов'язане з обмеженням ринків збуту, зростанням собівартості продукції або загальними макроекономічними факторами.

У структурі активів спостерігається протилежна тенденція: середньорічна вартість активів зросла на 9%, що здебільшого пояснюється збільшенням

необоротних активів на 48,8%. Водночас оборотні активи скоротилися на 18,6%, що може вказувати на проблеми з ліквідністю або зменшення обсягів виробничих запасів. Це підтверджується також скороченням середньооблікової чисельності працівників на 17,4%, що, ймовірно, є наслідком мобілізації та оптимізації витрат.

Ефективність використання ресурсів підприємства знизилася. Фондовіддача впала на 63,9%, що означає, що кожна гривня вкладених основних засобів приносить значно менший дохід. Натомість фондомісткість зросла на 166,7%, що може свідчити про менш ефективне використання основних засобів у виробничому процесі. Водночас фондоозброєність збільшилася на 80,2%, що може вказувати на підвищення технічної оснащеності працівників, хоча продуктивність праці, навпаки, знизилася на 35,1%. Це може свідчити про проблеми з використанням обладнання або недостатню ефективність робочої сили.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів також скоротився на 34,1%, що означає сповільнення процесів обігу коштів у компанії. Загалом підприємство стикається з проблемами зниження доходів, ефективності використання активів і продуктивності праці, що потребує перегляду стратегії розвитку та пошуку шляхів підвищення фінансової стійкості.

При діагностиці фінансового-економічного стану підприємства важливу роль відіграє аналіз майна та джерел його утворення. Таку діагностику зазвичай здійснюють шляхом вертикального та горизонтального аналізу, які дозволяють побачити зміну показників як в динаміці, так і структурний розподіл статей балансу в загальному підсумку.

Аналіз майна ТОВ «ВІВАД 09» та джерел його формування за період 2022–2024 років показує скорочення загальної вартості активів підприємства на 22,6%, що може свідчити про зменшення обсягів діяльності. Необоротні активи залишилися майже на тому ж рівні, зменшившись лише на 0,6%, хоча їх частка у структурі активів зросла з 46,2% у 2022 році до 59,3% у 2024 році. Це свідчить про

те, що основні засоби використовуються стабільно, а найбільше скорочення відбулося в оборотних активах.

Таблиця 2.4

Характеристика майна підприємства та джерел його формування за балансом

ТОВ «ВІВАД 09»

Показники	На 31.12.2022		На 31.12.2023		На 31.12.2024		Відхилення 2024 р. до 2022 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%	п.с.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
АКТИВИ									
1. Необоротні активи:	190112	46,2	219634	59,1	188994	59,3	-1118	-0,6	13,1
в т.ч. основні засоби	119033	28,9	128780	34,7	128955	40,5	9922	8,3	11,6
2. Оборотні активи	221592	53,8	151879	40,9	129647	40,7	-91945	-41,5	-13,1
в т.ч. запаси	66626	17,3	59925	16,2	72759	22,8	6133	9,2	5,5
дебіторська заборгованість	12576	3,1	25077	6,7	5259	1,7	-7317	-58,2	-1,4
грошові кошти	3515	0,9	768	0,2	396	0,1	-3119	-88,7	-0,8
ПАСИВИ									
1. Власний капітал	101817	24,7	114810	30,9	134393	42,2	32576	31,9	17,5
нерозподілений прибуток	101441	24,6	114436	30,9	134021	42,1	32580	32,1	17,5
2. Поточні зобов'язання і забезпечення	309887	75,3	256703	69,1	184248	57,8	-125639	-40,5	-17,5
БАЛАНС:	411704	100	371513	100	318641	100	-93063	-22,6	X

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства

Оборотні активи зменшилися на 41,5%, що свідчить про зниження рівня ліквідності підприємства. Найбільш суттєво скоротилися грошові кошти (на 88,7%) та дебіторська заборгованість (на 58,2%), що може вказувати на проблеми з розрахунками або зниження обсягів продажів у кредит. Водночас запаси зросли на 9,2%, що може означати накопичення готової продукції через зменшення попиту або труднощі зі збутом.

У пасивах спостерігається позитивна тенденція щодо власного капіталу, який зріс на 31,9%, що свідчить про накопичення нерозподіленого прибутку. Водночас поточні зобов'язання зменшилися на 40,5%, що може вказувати на зниження кредиторської заборгованості або оптимізацію боргового навантаження. Загалом фінансова структура підприємства змінилася у бік зменшення зобов'язань і збільшення частки власного капіталу, що позитивно впливає на фінансову стабільність, але водночас скорочення оборотних активів може створювати ризики для поточної діяльності.

Діагностика формування фінансових результатів наймає окреме місце в аналізі фінансово-економічного стану підприємства, адже дозволяє глибше подивитися та визначити вплив доходів та витрат на формування фінансового результату.

Таблиця 2.5

Механізм формування фінансових результатів діяльності ТОВ «ВІВАД 09»

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2023	2024		
					+, -
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід від реалізації продукції	941259	517626	504388	-436871	-46,4
Собівартість реалізованої продукції	764742	418181	405329	-359413	-46,9
Валовий прибуток	176517	99445	99059	-77458	-43,9
Інші операційні доходи	34409	19766	15935	-18474	-53,9
Адміністративні витрати	24767	22637	31666	6899	27,9
Витрати на збут	104431	46092	39335	-65096	-62,3
Інші операційні витрати	28734	19128	16117	-12617	-43,9
Фінансовий результат від операційної діяльності	31490	31354	27976	-3514	-11,2
Інші доходи	0	0	1426	1426	100
Фінансові витрати	4654	6066	4617	-37	-0,8
Інші витрати	1	2	110	109	в 109 р.б.
Фінансовий результат до оподаткування	48239	25286	24575	-23663	-49,1
Чистий фінансовий результат	39454	20447	19736	-19718	-49,9

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства

Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «ВІВАД 09» за період 2022–2024 років показує значне скорочення основних показників прибутковості. Чистий дохід від реалізації продукції зменшився на 46,4%, що свідчить про зниження обсягів продажів через зміну ринкової кон'юнктури в період воєнного стану та нагальну необхідність скорочення обсягів виробництва через мобілізацію майже 20% працівників-чоловіків основного виробництва. Відповідно, собівартість реалізованої продукції також знизилася на 46,9%, що свідчить про пропорційне скорочення витрат, пов'язаних із виробництвом і реалізацією товарів. Валовий прибуток зменшився на 43,9%, що вказує на зниження ефективності операційної діяльності.

Значне скорочення відбулося за статтею витрат на збут – на 62,3%, що може бути пов'язано із зменшенням рекламної активності або зміною каналів реалізації продукції. Адміністративні витрати, навпаки, зросли на 27,9%, що може свідчити про підвищення витрат на управлінський персонал підприємства. Інші операційні доходи скоротилися на 53,9%, що зменшило додаткові джерела фінансування компанії.

Фінансовий результат від операційної діяльності зменшився лише на 11,2%, що свідчить про певну стабільність основної діяльності підприємства. Проте чистий фінансовий результат до оподаткування впав майже вдвічі (на 49,1%), а чистий прибуток скоротився на 49,9%. Це свідчить про зниження загальної прибутковості бізнесу, що може бути наслідком складних ринкових умов та зменшення попиту. Попри негативну динаміку, підприємство залишається прибутковим, що дає можливість для подальшого коригування фінансової стратегії з метою підвищення ефективності.

Заключним етапом діагностики фінансово-економічного стану підприємства є аналіз показників його загального фінансового стану, який передбачає здійснення аналізу показників ліквідності, тобто можливості вчасно погашати поточні зобов'язання за рахунок власних оборотних активів, фінансової стабільності та

незалежності фінансування операційної діяльності шляхом власних та залучених ресурсів, показників ділової активності, тобто швидкості обороту активів та власного капіталу підприємства в процесі господарювання та загальних показників рентабельності, які дозволяють отримати узагальнене уявлення про рівень фінансового стану підприємства.

Таблиця 2.6

Динаміка показників оцінки фінансового стану ТОВ «ВІВАД 09»

Показники	Роки			Відхилення 2024 р до 2022 р., +,-
	2022	2023	2024	
1	2	3	4	5
1. Коефіцієнт загальної ліквідності	0,72	0,59	0,71	-0,01
2. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,002	0,002	-0,008
3. Чистий оборотний капітал	-88295	-104824	-54601	33694
4. Коефіцієнт автономії	0,25	0,31	0,42	0,17
5. Коефіцієнт фінансової стабільності	0,33	0,45	0,78	0,45
6. Коефіцієнт забезпеченості власними засобами	0,54	0,24	0,04	-0,5
7. Коефіцієнт оборотності активів	2,97	2,52	1,46	-1,51
8. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	9,24	4,51	3,70	-5,54
9. Рентабельність господарської діяльності, %	4,28	4,04	3,99	-0,29
10. Рентабельність власного капіталу, %	38,75	17,81	14,69	-24,06
11. Рентабельність продукції, %	23,08	22,78	24,44	1,36

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства

Аналіз динаміки показників фінансового стану ТОВ «ВІВАД 09» за період 2022–2024 років свідчить про неоднозначні тенденції у діяльності підприємства.

Значного покращення зазнав коефіцієнт автономії, який зріс з 0,25 до 0,42, що вказує на зростання фінансової незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Аналогічно, коефіцієнт фінансової стабільності збільшився з 0,33 до 0,78, що свідчить про підвищення стійкості підприємства та зменшення її залежності від кредиторів. Однак коефіцієнт забезпеченості власними засобами суттєво знизився (з 0,54 до 0,04), що може вказувати на обмеженість власних фінансових ресурсів для покриття поточних зобов'язань.

Щодо ліквідності, загальний коефіцієнт ліквідності залишився майже незмінним (з 0,72 до 0,71), що свідчить про відносно стабільний рівень покриття поточних зобов'язань. Водночас коефіцієнт абсолютної ліквідності суттєво зменшився (з 0,01 до 0,002), що свідчить про значний дефіцит грошових коштів для негайного погашення боргів.

Негативним моментом є зниження коефіцієнтів оборотності активів (з 2,97 до 1,46) і власного капіталу (з 9,24 до 3,7), що свідчить про уповільнення обертання капіталу та зменшення ефективності використання ресурсів. Такі зміни можуть бути наслідком скорочення продажів або зниження ділової активності.

Рентабельність господарської діяльності знизилася незначно (на 0,29 п.п.), тоді як рентабельність власного капіталу впала більш відчутно – на 24,06 п.п., що вказує на зниження прибутковості інвестицій власників. Водночас рентабельність продукції зросла на 1,36 п.п., що може свідчити про ефективніше управління собівартістю або збільшення маржі.

Загалом, фінансовий стан компанії має як позитивні, так і негативні аспекти. З одного боку, спостерігається зростання фінансової незалежності та чистого оборотного капіталу, а з іншого – зниження ліквідності, оборотності активів та прибутковості власного капіталу. Це свідчить про необхідність подальшого аналізу та коригування фінансової стратегії підприємства.

Аналіз фінансових показників ТОВ «ВІВАД 09» за 2022–2024 роки демонструє змішані тенденції у діяльності підприємства. З одного боку, покращилися показники фінансової стійкості та незалежності, зокрема коефіцієнти автономії та фінансової стабільності, що свідчить про зменшення залежності від позикового капіталу. Також зросла рентабельність продукції, що може свідчити про підвищення ефективності управління собівартістю. Водночас спостерігається зростання чистого оборотного капіталу, що вказує на покращення структури активів компанії.

З іншого боку, знизилися показники ліквідності, оборотності активів і власного капіталу, що може свідчити про уповільнення ділової активності та зниження ефективності використання ресурсів. Особливо критичним є падіння коефіцієнта забезпеченості власними засобами, що вказує на обмеженість власного фінансування. Також знизилася рентабельність господарської діяльності та власного капіталу, що може свідчити про зменшення прибутковості інвестицій. Отже, підприємству необхідно звернути увагу на покращення ліквідності, оптимізацію оборотного капіталу та підвищення ефективності використання активів для забезпечення стабільного розвитку.

2.3. Оцінка рівня управління фінансовою стійкістю підприємства

Управління фінансовою стійкістю підприємства є складним процесом, який передбачає взаємодію суб'єктів і об'єктів управління. Суб'єкти – це активні учасники, які здійснюють управлінський вплив, тоді як об'єкти – це елементи чи процеси, на які спрямована ця діяльність. Нижче розглянемо їх детальніше.

Суб'єкти управління – це особи чи відділи організації, які приймають рішення, розробляють стратегії та впливають на фінансову стійкість підприємства. Їхня діяльність спрямована на забезпечення стабільності, ліквідності та прибутковості. Основні суб'єкти включають: директора, який визначає стратегічні цілі, затверджує фінансову політику та приймає ключові рішення щодо розподілу ресурсів; фінансового, який відповідає за розробку фінансової стратегії, управління капіталом, контроль бюджету та оцінку ризиків; головного бухгалтера, який забезпечує достовірність фінансової звітності, облік доходів і витрат, а також відповідність нормам законодавства.

Окремими суб'єктами управління фінансовою стійкістю підприємства є фінансові менеджери та аналітики, які аналізують фінансові показники (ліквідність, рентабельність, платоспроможність), прогнозують грошові потоки та розробляють

рекомендації для підвищення стійкості. Вони є виконавцями стратегій, визначених вищим керівництвом. Власники які впливають на фінансову стійкість через ухвалення рішень про реінвестування прибутку, залучення інвестицій чи виплату дивідендів. Їхня мета – максимізація вартості підприємства, що прямо пов'язано зі стійкістю.

Об'єктами управління фінансовою стійкістю виступають ті елементи фінансової системи підприємства, на які спрямований вплив суб'єктів для забезпечення стабільності та розвитку. Вони є результатом або сферою дії управлінських рішень. Основні об'єкти включають: фінансові ресурси, серед яких варто виділити власний капітал (статутний фонд, нерозподілений прибуток, резерви, які є основою для самозабезпечення підприємства), позиковий капітал (кредити, облігації, лізинг, які потрібно раціонально використовувати для підтримки ліквідності без надмірного боргового навантаження) та грошові кошти (готівка та кошти на рахунках, які забезпечують поточну платоспроможність).

Аналіз рівня управління фінансовою стійкістю підприємства варто розпочати з оцінки загального його рівня, табл. 2.7.

Аналіз фінансової стійкості підприємства, показує як позитивні, так і негативні зміни за період 2022–2024 років. Враховуючи складні умови війни в Україні, компанія зіткнулася з економічними викликами, які вплинули на її фінансове становище.

Одним із позитивних аспектів є зростання коефіцієнта автономії з 0,25 у 2022 році до 0,42 у 2024 році, що свідчить про поступове збільшення частки власного капіталу у структурі фінансування. Також помітне покращення коефіцієнта фінансової залежності, який знизився з 4,04 до 1,68, що означає зменшення боргового навантаження на підприємство. Крім того, коефіцієнт фінансової стабільності виріс із 0,33 до 0,73, що говорить про поступове покращення стійкості компанії.

Однак, підприємство все ще має серйозні фінансові ризики. Зокрема, маневреність робочого капіталу погіршилася, знизившись із -1,34 до -2,36, що вказує на зменшення гнучкості у використанні фінансових ресурсів. Також значне погіршення спостерігається у коефіцієнті забезпечення власними коштами – з 0,54 у 2022 році до критичних 0,04 у 2024 році, що свідчить про брак фінансової автономії.

Таблиця 2.7

Оцінка фінансової стійкості підприємства

№ з/п	Показники	Норм. Значення	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення 2024 р. до 2022 р. (+/-)
1	Коефіцієнт автономії (концентрації власного капіталу)	>0,5	0,25	0,31	0,42	0,17
2	Маневреність робочого капіталу	за планом	-1,34	-1,22	-2,36	-1,02
3	Коефіцієнт фінансової залежності	<2,0	4,04	3,24	1,68	-2,36
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,5	-0,87	-0,91	-0,41	0,46
5	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	<0,5	0,75	0,69	0,56	-0,19
6	Коефіцієнт поточних зобов'язань	>0,5	1,0	1,0	1,0	0,0
7	Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	<0,1	3,04	2,23	1,37	-1,67
8	Коефіцієнт забезпечення власними коштами	>0,1	0,54	0,24	0,04	-0,5
9	Коефіцієнт фінансової стабільності	>1	0,33	0,45	0,73	0,4

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства

Незважаючи на складні умови, підприємство поступово знижує залежність від позикових коштів, однак має значні труднощі з ліквідністю та фінансуванням власної діяльності. Для покращення фінансової стійкості компанії необхідно зосередитися на оптимізації витрат, підвищенні рентабельності та пошуку

додаткових джерел фінансування, зокрема через залучення інвестицій або державних програм підтримки бізнесу.

Наступним етапом оцінювання рівня управління фінансовою стійкістю підприємства є ділова активність підприємства, яка характеризує ефективність використання його ресурсів, здатність генерувати прибуток і підтримувати стабільний розвиток. Вона відображає, наскільки підприємство є конкурентоспроможним, ефективним у своїй діяльності та здатним швидко адаптуватися до змін у ринкових умовах, табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Оцінка ділової активності підприємства

№ з/п	Показники	Од. Виміру	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
						+, -	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Чистий дохід від реалізації продукції	тис. грн.	941259	517626	504388	-436871	-46,4
3	Чистий прибуток	тис.грн.	39454	20447	19736	-19718	-49,9
4	Продуктивність праці	тис. грн./чол.	1154,92	697,61	749,46	-405,5	-35,1
5	Фондовіддача	X	6,86	2,53	2,47	-4,4	-63,9
6	Фондомісткість	X	0,15	0,40	0,40	0,25	166,7
7	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	X	5,25	2,77	3,46	-1,79	-34,1
8	Тривалість обороту оборотних активів	X	69,52	131,77	105,49	35,97	51,7
9	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	X	9,24	4,51	3,70	-5,54	-59,9
10	Тривалість обороту власного капіталу	X	39,50	80,93	98,65	59,15	149,7

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства

Аналіз ділової активності підприємства за 2022–2024 роки показує значне погіршення ключових показників, що свідчить про негативний вплив економічної ситуації в країні на результати господарської діяльності підприємства.

Першочергово варто відзначити значне скорочення чистого доходу від реалізації продукції. У 2024 році він знизився на 46,4% у порівнянні з 2022 роком, що є наслідком скорочення попиту, можливих логістичних проблем та загальної нестабільності ринку. Відповідно, чистий прибуток підприємства також впав майже наполовину (-49,9%), що свідчить про зменшення рентабельності бізнесу.

Продуктивність праці знизилася на 35,1%, що може бути пов'язано як із відтоком кадрів, так і зі зменшенням обсягів виробництва. Одним із найкритичніших показників є фондівддача, яка впала на 63,9%. Це означає, що підприємство стало менш ефективно використовувати свої основні засоби для отримання доходу. Водночас фондомісткість зросла на 166,7%, що вказує на збільшення витрат на утримання активів у розрахунку на одиницю продукції.

Показники оборотності також демонструють негативну тенденцію. Коефіцієнт оборотності оборотних активів знизився на 34,1%, що означає уповільнення обігу коштів у компанії. Це підтверджується збільшенням тривалості обороту оборотних активів на 51,7%, що може свідчити про проблеми з реалізацією продукції або накопиченням залишків.

Ще гіршою є ситуація з оборотністю власного капіталу, яка впала на 59,9%. Це означає, що підприємство генерує значно менше доходу з кожної вкладеної гривні власного капіталу. Тривалість його обороту, навпаки, зросла на 149,7%, що свідчить про сповільнення фінансових потоків і зниження ефективності управління ресурсами.

Загалом, аналіз свідчить про серйозне погіршення фінансово-економічного стану підприємства, що, ймовірно, пов'язано із зовнішніми факторами, зокрема війною. Для покращення ситуації необхідно шукати нові ринки збуту, оптимізувати витрати та покращувати управління активами.

Важливим показником, який характеризує ефективність господарської діяльності підприємства, є рентабельність господарської діяльності, аналіз якої представлено в табл. 2.9.

Аналіз рівня рентабельності господарської діяльності підприємства за 2022–2024 роки показує змішані тенденції. Деякі показники продемонстрували незначне покращення, проте загальна ситуація свідчить про зниження ефективності використання ресурсів та зменшення прибутковості.

Таблиця 2.9

Оцінка рівня рентабельності господарської діяльності підприємства
у 2018-2020 рр.

№ з/п	Показники	Од. виміру	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення 2024 р. до 2022 р.,(+/-)
1	Валова рентабельність	%	23,01	23,78	24,24	1,23
2	Коефіцієнт окупності витрат	X	5,22	4,90	4,97	-0,25
3	Рентабельність операційної діяльності	%	4,28	4,04	3,99	-0,29
4	Рентабельність підприємства	%	4,26	3,99	4,21	-0,05
5	Чиста рентабельність виручки від реалізації	%	4,19	3,95	3,91	-0,28
6	Валова рентабельність виручки від реалізації	%	18,75	19,21	19,64	-0,89
7	Рентабельність активів	%	12,47	5,22	5,72	-6,75

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства

Позитивним моментом є зростання валової рентабельності з 23,01% у 2022 році до 24,24% у 2024 році. Це означає, що підприємство змогло дещо покращити співвідношення між доходами та собівартістю продукції, що може бути наслідком більш ефективного використання ресурсів або зміни цінової політики. Аналогічно зросла валова рентабельність виручки від реалізації, що свідчить про збереження здатності підприємства отримувати прибуток на рівні валового доходу.

Водночас, коефіцієнт окупності витрат знизився з 5,22 до 4,97, що означає, що підприємство отримує трохи менше доходу на одиницю витрат. Це може бути пов'язано із зростанням витрат на виробництво, логістику чи інші операційні процеси. Рентабельність операційної діяльності також знизилася на 0,29%, що говорить про меншу ефективність основної діяльності компанії.

Рентабельність підприємства зменшилася незначно (на 0,05%), але показник чистої рентабельності виручки від реалізації погіршився на 0,28%. Це означає, що на кожну гривню виручки підприємство отримує менше чистого прибутку, що може бути наслідком збільшення витрат або зниження цінової маржі.

Найбільше зниження продемонструвала рентабельність активів – з 12,47% у 2022 році до 5,72% у 2024 році, що є досить суттєвим падінням (-6,75%). Це свідчить про значне зниження ефективності використання активів для отримання прибутку, що може бути викликано зменшенням обсягів продажів, накопиченням запасів або збільшенням частки малоефективних активів.

Загалом, аналіз рентабельності підприємства свідчить про певну стабільність у валовій рентабельності, але погіршення показників чистого прибутку та ефективності використання ресурсів. Для покращення фінансових результатів підприємству варто зосередитися на оптимізації витрат, підвищенні ефективності використання активів і пошуку нових джерел прибутку.

Оскільки коефіцієнтний метод не дає чіткої відповіді щодо стійкості фінансового стану підприємства, використовується агрегатний підхід.

Агрегатний метод дозволяє оцінити фінансову стійкість на основі певних агрегатів. Він доповнює коефіцієнтний аналіз, оскільки передбачає поділ поточної фінансової стійкості підприємства на чотири основні типи.

Для оцінки фінансової стійкості застосовуються три показники, що відображають наявність джерел фінансування запасів, а також три показники забезпеченості запасів цими джерелами:

Наявність (+) або нестача (-) власних оборотних коштів:

$$+ФВ=Кв-З \quad (2.1)$$

де Кв – власні оборотні кошти, З – запаси.

Наявність (+) або нестача (-) власних оборотних коштів та довгострокових джерел:

$$+ФТ=Кв.пз-З \quad (2.2)$$

де Кв.пз – власні оборотні кошти разом із довгостроковими джерелами.

Наявність(+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів:

$$+Ф_0 = K_0 - З \quad (2.3)$$

де K_0 – загальна сума джерел фінансування запасів.

За цими показниками визначають трикомпонентний тип фінансової стійкості підприємства: 1, якщо $\Phi > 0$; $S(\Phi) = 0$, якщо $\Phi < 0$. Якщо значення Φ більше за нуль, то підприємство має достатньо ресурсів для фінансування запасів. Якщо ж Φ менше за нуль, спостерігається нестача коштів.

На основі цих розрахунків підприємство може потрапити в одну з чотирьох категорій фінансової стійкості:

Абсолютна фінансова стійкість ($S = 1,1,1$) – ситуація, коли запаси повністю покриваються власними оборотними коштами ($ЗВ < ВОК$).

Нормальна фінансова стійкість ($S = 0,1,1$) – запаси перевищують власні оборотні кошти, але покриваються нормальними джерелами фінансування ($ВОК < ЗВ < НДФ$), до яких належать банківські позики та кредиторська заборгованість.

Нестійкий фінансовий стан ($S = 0,0,1$) – підприємству не вистачає власних ресурсів, і воно змушене залучати додаткове фінансування.

Кризовий фінансовий стан ($S = 0,0,0$) – ситуація, коли запаси значно перевищують наявні джерела фінансування, а підприємство має прострочені борги, несплачені кредити та фінансові зобов'язання.

Таким чином, агрегатний метод дозволяє більш детально оцінити фінансову стійкість підприємства та виявити потенційні ризики нестачі коштів для підтримки його діяльності.

Аналіз фінансової стійкості підприємства, табл. 2.10 дає можливість відмітити значну позитивну динаміку у фінансовому стані. Протягом перших двох років (2022–2023 рр.) підприємство перебувало в нестійкому фінансовому стані, оскільки його власні обігові кошти були від'ємними, що свідчило про нестачу власного капіталу для покриття запасів. Це означає, що підприємство залежало від залучених

коштів і не могло самостійно фінансувати свої запаси. Також у ці роки негативними були показники надлишку власних коштів і довгострокових джерел фінансування запасів, що додатково підтверджує фінансову нестабільність.

Таблиця 2.10

Оцінка фінансової стійкості підприємства

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.
1. Власний капітал	101817	114810	134393
2. Необоротні активи	190112	219634	188994
3. Власні обігові кошти (р.1-р.2)	-88295	-104824	-54601
4. Довгострокові зобов'язання	0	0	0
5. Наявність власних та довгострокових джерел покриття запасів (р.3+р.4)	-88295	-104824	-54601
6. Короткострокові кредити та позики	309887	256703	184248
7. Загальний розмір основних джерел покриття запасів (р.5+р.6)	221592	151879	129647
8. Запаси	66626	59925	72759
9. Надлишок (+) або нестача (-) власних обігових коштів (р.3-р.8)	-21669	-44899	18158
10. Надлишок (+) або нестача (-) власних коштів і довгострокових кредитів і позик (р.5-р.8)	-21669	-44899	18158
11. Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття запасів (р.7-р.8)	154966	91954	56888
12. Запас стійкості фінансового стану, днів (р.11/усі джерела)	0,70	0,61	0,44
13. Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття на 1 грн. запасів (р.11/р.8)	2,32	1,53	0,78
Показники типу фінансової стійкості			
Тривимірний показник	(0; 0; 1)	(0; 0; 1)	(1; 1; 1)
Тип фінансової стійкості	Нестійкий фінансовий стан	Нестійкий фінансовий стан	Абсолютна фінансова стійкість

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства

Водночас, підприємство мало значний позитивний надлишок загальної величини основних джерел покриття запасів, що дозволяло йому утримувати свої позиції на ринку. Однак це не скасовує факту, що без залучення короткострокових кредитів і позик підприємство не змогло б забезпечити нормальну діяльність. Особливо критичною ситуація була у 2023 році, коли всі показники фінансової стійкості погіршилися порівняно з 2022 роком.

Ситуація кардинально змінилася у 2024 році. Вперше за три роки власні обігові кошти стали додатними, що свідчить про здатність підприємства самостійно фінансувати свої запаси без залучення зовнішніх джерел. Відповідно, позитивними стали і показники надлишку власних коштів та довгострокових джерел формування запасів, що свідчить про досягнення абсолютної фінансової стійкості (1,1,1). Це означає, що підприємство більше не залежить від позикових коштів у фінансуванні оборотного капіталу та має достатньо ресурсів для покриття запасів власними та довгостроковими джерелами.

Попри покращення фінансової стійкості, слід звернути увагу на деякі тенденції, які можуть мати негативні наслідки. Запас стійкості фінансового стану, що вимірюється в днях, поступово зменшується, що вказує на зниження фінансового резерву підприємства. Також помітне скорочення надлишку основних джерел покриття запасів на 1 грн запасів – цей показник знизився з 2,32 у 2022 році до 0,78 у 2024 році, що свідчить про зменшення рівня фінансового покриття запасів.

Таким чином, підприємство змогло вийти з нестійкого фінансового стану і досягти повної фінансової незалежності у 2024 році, проте подальше скорочення фінансового резерву та залежність від зменшення короткострокових кредитів потребують ретельного контролю, щоб уникнути повернення до нестійкого стану у майбутньому.

Також для оцінки фінансової стійкості можна використати інтегральний підхід, який також може дати загальне уявлення про рівень фінансової стійкості ТОВ «ВІВАД 09», табл. 2.11.

Оцінимо фінансову стійкість підприємства за допомогою наступного показника:

$$\Phi_c = \frac{\left(1 + 2K_{д.п.} + 3_{в.о.к.} + \frac{1}{K_{з.с.}} + K_{р.в.} + K_{п.а.}\right)^1}{\left(1 + 2K_{д.п.} + 3_{в.о.к.} + \frac{1}{K_{з.с.}} + K_{р.в.} + K_{п.а.}\right)^0} - 1 \quad (2.4)$$

Критерії інтерпретації отриманих даних: якщо $\Phi_c > 0$, це свідчить про зростання фінансової стійкості підприємства; якщо $\Phi_c < 0$, це свідчить про зниження фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 2.11

Перелік показників для визначення рівня фінансової стійкості за
інтегральним підходом

Назва показника	2022 р.	2023 р.	2024 р.
1	2	3	4
Коефіцієнт покриття матеріальних запасів власними оборотними коштами (Зв.о.к.)	6,18	6,20	4,34
Коефіцієнт маневреності власних коштів (Кман)	0,03	0,01	0,01
Індекс постійного активу (Кп.а)	1,87	1,91	1,41
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів (Кд.п.)	х	х	х
Коефіцієнт реальної вартості майна (Кр.в.)	0,29	0,35	0,41
Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів (Кз.с.)	3,04	2,23	1,37
ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПОКАЗНИК РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	х	8,91	6,89

Джерело: складено автором на основі звітності підприємства

Фінансова стійкість підприємства за період 2022–2024 років зазнала певних змін, що відображено у ключових показниках.

Коефіцієнт покриття матеріальних запасів власними оборотними коштами (Зв.о.к.) у 2022–2023 роках залишався стабільно високим (6,18 та 6,20 відповідно), проте у 2024 році знизився до 4,34. Це може свідчити про зменшення ліквідності або збільшення залежності підприємства від позикового капіталу.

Коефіцієнт маневреності власних коштів (Кман) демонструє негативну динаміку, знижуючись з 0,03 у 2022 році до 0,01 у 2023–2024 роках. Така тенденція вказує на погіршення фінансової гнучкості підприємства та зменшення частки власних оборотних коштів у загальному капіталі.

Індекс постійного активу (Кп.а) залишався на рівні 1,87 у 2022 році та 1,91 у 2023 році, але у 2024 році знизився до 1,41. Це може свідчити про скорочення частки

необоротних активів або збільшення загального капіталу, що може мати як позитивний, так і негативний вплив на фінансову стійкість.

Коефіцієнт реальної вартості майна (Кр.в.) демонструє позитивну динаміку, зростаючи з 0,29 у 2022 році до 0,41 у 2024 році. Це означає збільшення частки реального капіталу у структурі майна підприємства, що зміцнює його фінансову позицію.

Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів (Кз.с.) поступово знижується: 3,04 у 2022 році, 2,23 у 2023 році та 1,37 у 2024 році. Така динаміка є позитивною, оскільки свідчить про зменшення фінансових ризиків та залежності підприємства від позикових ресурсів.

Інтегральний показник рівня фінансової стійкості підприємства у 2023 році склав 8,91, але у 2024 році знизився до 6,89. Це може свідчити про певне погіршення фінансової стабільності, що може бути наслідком зменшення ліквідності або інших факторів, пов'язаних зі структурою капіталу підприємства.

Аналіз ліквідності балансу підприємства є важливою складовою фінансового аналізу, оскільки він дозволяє оцінити здатність підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання. Ліквідність визначається шляхом порівняння активів, згрупованих за рівнем їх перетворення у грошові кошти, з пасивами, згрупованими за строками їх погашення, табл. 2.12, а умови, за якими варто робити висновки про рівень ліквідності балансу представлено в табл. 2.13.

Таблиця 2.12

Показники ліквідності балансу підприємства за 2018-2020 роки

Групи активів	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Групи пасивів	2022 р.	2023 р.	2024 р.
A1	3515	768	393	П1	29634	24853	125241
A2	149431	87430	54217	П2	273509	219111	139403
A3	68646	63681	75037	П3	0	0	0
A4	190112	219634	188994	П4	108561	120141	139330
Баланс	411704	364105	318641	Баланс	411704	364105	318641

Джерело: складено автором на основі [23; 39]

Табл. 2.12 містить показники ліквідності балансу підприємства за 2022–2024 роки. Аналіз цих даних свідчить про поступове погіршення ліквідності. Високоліквідні активи (A1), які складають найбільш мобільні ресурси підприємства, значно зменшилися з 3515 у 2022 році до 393 у 2024 році. Водночас термінові пасиви (П1), що відображають найбільш нагальні зобов’язання, зросли майже у п’ять разів – з 29634 у 2022 році до 125241 у 2024 році. Це свідчить про серйозні проблеми із забезпеченням платоспроможності у короткостроковій перспективі.

Ситуація із середньоліквідними активами (A2) та короткостроковими пасивами (П2) також демонструє негативну тенденцію. У 2022 році активи цієї групи становили 149431, тоді як короткострокові пасиви – 273509, що вже вказувало на нездатність підприємства повністю покрити ці зобов’язання. У 2023 та 2024 роках ситуація погіршилася: активи зменшилися до 54217, а пасиви – до 139403, що свідчить про зростання фінансового ризику та можливі проблеми з виконанням короткострокових зобов’язань.

Таблиця 2.13

Умови ліквідності балансу підприємства

Критерій активу	Критерій пасиву	Умови абсолютної ліквідності балансу
Високоліквідні активи (A1)	Термінові пасиви (П1)	$A1 \geq П1$
Середньоліквідні активи (A2)	Короткострокові пасиви (П2)	$A2 \geq П2$
Низьколіквідні активи (A3)	Довгострокові пасиви (П3)	$A3 \geq П3$
Неліквідні активи (A4)	Постійні пасиви (П4)	$A4 \leq П4$

Джерело: складено автором на основі [7]

Низьколіквідні активи (A3) у 2022–2024 роках залишалися на відносно стабільному рівні – від 63681 до 75037, однак оскільки довгострокові пасиви (П3) були відсутні протягом усього періоду, оцінка ліквідності за цим критерієм не проводиться.

Щодо неліквідних активів (А4), то у 2022 році їх сума становила 190112, що перевищувало постійні пасиви (П4), які дорівнювали 108561. Така ж ситуація спостерігалася у 2023 році, коли А4 зросли до 219634, а П4 – до 120141, що суперечить критерію ліквідності, згідно з яким неліквідні активи повинні бути меншими за постійні пасиви. У 2024 році цей показник дещо покращився, оскільки А4 зменшилися до 188994, а П4 збільшилися до 139330, але підприємство все ще не відповідало умовам ліквідності.

Виходячи з аналізу ліквідності, можна зробити висновок, що фінансовий стан підприємства поступово погіршується. Основні причини цього – значне скорочення високоліквідних активів, зростання термінових зобов'язань, а також недостатність середньоліквідних активів для покриття короткострокових пасивів. Така тенденція вказує на високий рівень фінансового ризику та можливу втрату платоспроможності у майбутньому, якщо підприємство не вживе заходів для покращення структури активів та зменшення боргового навантаження.

Аналіз фінансового стану ТОВ «ВІВАД 09» за 2022–2024 роки за допомогою коефіцієнтного, агрегатного та інтегрального методів свідчить про неоднозначну динаміку фінансової стійкості в умовах економічних викликів, спричинених війною в Україні. Коефіцієнтний метод показує позитивні зрушення у структурі капіталу: зростання коефіцієнта автономії з 0,25 до 0,42 та зниження фінансової залежності з 4,04 до 1,68, що вказує на зменшення боргового навантаження та зміцнення позицій власного капіталу. Проте серйозні проблеми зберігаються: маневреність робочого капіталу погіршилася до -2,36, а забезпечення власними коштами впало до критичного 0,04, що сигналізує про втрату фінансової гнучкості. Ділова активність значно знизилася – чистий дохід скоротився на 46,4%, а рентабельність активів упала з 12,47% до 5,72%, відображаючи неефективність використання ресурсів і зменшення прибутковості, попри стабільність валової рентабельності (зростання до 24,24%).

Агрегатний метод підкреслює еволюцію фінансової стійкості від нестійкого стану у 2022–2023 роках ($S = 0,0,1$) до абсолютної стійкості у 2024 році ($S = 1,1,1$), коли власні оборотні кошти стали позитивними (+18158), дозволяючи покривати запаси без залучення позик. Це підтверджує зниження залежності від короткострокових кредитів, хоча запас стійкості зменшився з 0,70 до 0,44 днів, а надлишок джерел покриття на 1 грн запасів скоротився з 2,32 до 0,78, що вказує на звуження фінансового резерву.

Інтегральний метод фіксує зниження загального показника стійкості з 8,91 у 2023 році до 6,89 у 2024 році, що пов'язано зі зменшенням ліквідності (коефіцієнт покриття запасів упав до 4,34) та маневреності (0,01), хоча зростання реальної вартості майна до 0,41 і зниження співвідношення позикових до власних коштів до 1,37 свідчать про певне зміцнення фінансової бази. Отже, підприємство досягло більшої незалежності, але зіткнулось із проблемами ліквідності та ефективності, що потребують подальшої оптимізації.

Різниця між результатами агрегатного та інтегрального підходів пояснюється їхньою методологічною специфікою: агрегатний метод підкреслює досягнення короткострокової фінансової автономії у 2024 році, тоді як інтегральний вказує на погіршення загальної стійкості через ширші проблеми з ліквідністю та управлінням ресурсами. Для ТОВ «ВІВАД 09» це означає, що хоча підприємство стало менш залежним від позик, його фінансова гнучкість і ефективність потребують уваги, що робить інтегральний підхід більш консервативним у висновках.

2.4. Шляхи підвищення рівня фінансової стійкості підприємства

З проведеного дослідження встановлено, що ТОВ «ВІВАД 09» має нестійкий фінансовий стан, що пов'язано в першу із зниженням обсягів виробництва та реалізації продукції, що в свою чергу погіршило рівень платоспроможності

підприємства, проте на якому зберігається можливість відновлення рівноваги за рахунок збільшення власних оборотних коштів.

Негативна динаміка основних проаналізованих показників зумовлює необхідність розробки заходів щодо вдосконалення фінансового механізму підприємства. Отже, наразі підприємству необхідно покращити фінансову стійкість за допомогою швидкості прийняття управлінських рішень щодо збільшення обсягів реалізації продукції, винайдення нових ринків збуту та оптимізації рівня поточних активів, що дозволить збільшити прибуток. Поточні активи мають бути мінімальними, але при цьому достатніми для забезпечення безперебійної роботи підприємства.

У зв'язку із станом ТОВ «ВІВАД 09», можна запропонувати ряд заходів щодо відновлення нормативного рівня платоспроможності. До основних проблем підприємства варто віднести:

- низький рівень попиту на продукцію;
- високий рівень дебіторської заборгованості;
- високі постійні витрати;
- необґрунтовано високі змінні витрати, що зумовлено поганою організацією виробництва, неекономічності технологій, зростанням цін на ресурси;
- низький рівень менеджменту (відсутність фінансово-економічного планування, нездатність раціонально управляти оборотним капіталом).

Для подолання зазначених проблем необхідно запропонувати ряд наступних заходів. Скоротити витрати (накладні витрати) відповідно до скорочення обсягів реалізації. Скоротити додаткові витрати (благоустрій, другорядні проекти). Зменшити обсяги закупівель матеріалів до мінімального рівня, необхідного для виконання поточних замовлень. Припинити виробництво надмірного обсягу продукції. Використовувати всі можливі знижки на матеріали, електроенергію, логістику.

Заходи щодо подолання ситуації, яка сьогодні виникла на підприємстві можна розділити на разові та постійні.

До разових заходів, основною метою яких є скорочення витрат, можна віднести скорочення операційних витрат, а також продаж і перерозподіл активів.

До постійних заходів, спрямованих на підвищення ефективності роботи, належать зниження дебіторської заборгованості, забезпечення запланованих обсягів збуту продукції, забезпечення своєчасності поставок клієнтам, підвищення технологічності виробництва, розвиток довгострокових відносин із постачальниками для забезпечення стабільної якості поставок і зниження витрат, швидке реагування на зміни ринкових умов, а також впровадження інформаційних систем.

У зв'язку з поточною ситуацією підприємству з метою укріплення наявного стану фінансової стійкості варто розглянути можливості використання факторингу. Факторинг – це комплекс послуг з управління дебіторською заборгованістю. ТОВ «ВІВАД 09» має договір поставки з покупцями, який передбачає відстрочку платежу.

Основні умови факторингу. ТОВ «ВІВАД 09» передає факторинговій компанії необхідний пакет документів для укладення договору факторингу. Факторингова компанія виплачує підприємству до 90% суми поставки. Покупці оплачують факторинговій компанії 100% суми поставки. Факторингова компанія повертає ТОВ «ВІВАД 09» залишок коштів за вирахуванням комісії. Комісія за послуги факторингу зазвичай розраховується у відсотках від суми фінансування за певний період. Застосування факторингу значно зменшує ризик касових розривів через несвоєчасні платежі контрагентів. Для того щоб підприємство могло стабільно працювати та виконувати свої фінансові зобов'язання, важливо забезпечити регулярний приплив грошових коштів за виконані роботи або відвантажений товар. Надання відстрочки платежу покупцям часто призводить до нестачі коштів і

підвищених ризиків через ненадійних контрагентів. Факторинг дозволяє отримувати кошти одразу після відвантаження товару.

Переваги використання факторингу: зниження залежності від платіжної дисципліни покупців; збільшення обсягів продажів; поліпшення фінансової стійкості; оптимізація управління дебіторською заборгованістю; мінімізація кредитних ризиків та гнучкість фінансування.

Розглянемо ефективність використання факторингу, як інструменту що стабілізує фінансову стійкість ТОВ «ВІВАД 09».

Так, ТОВ «ВІВАД 09» знаходиться на корпоративному обслуговуванні в АТ КБ «ПриватБанк». Цей банк протягом 15 років здійснює розрахунково-касове обслуговування підприємства, обслуговування зарплатних карток та інші операції.

З урахуванням індивідуальних умов, наданих ТОВ «ВІВАД 09» банком АТ КБ «ПриватБанк», здійснення факторингу розглядалося на умовах, запропонованих цим банком. У табл. 2.14 представлені умови надання факторингових послуг АТ КБ «ПриватБанк» для ТОВ «ВІВАД 09».

Таблиця 2.14

Тарифи АТ КБ «ПриватБанк» для ТОВ «ВІВАД 09» на факторингове обслуговування за 30 днів фінансування

Послуга	Тариф
Факторингове фінансування, % річних	22,8
Факторингове фінансування, % за 30 днів	1,9
Управління дебіторською заборгованістю, %	0
Обробка документів, тис. грн	1,5

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

На основі представлених умов АТ КБ «ПриватБанк» для ТОВ «ВІВАД 09» проведемо розрахунок ліміту фінансування, витрат та додаткового доходу при використанні факторингу.

Спочатку необхідно розрахувати загальний ліміт фінансування:

$$\text{Олф} = \text{Стб} * \text{Опд} / 30 \text{ днів} \quad (2.5)$$

де: Стб – середньомісячний торговий оборот; Опд – відстрочка платежу за договором надання послуг.

$$\text{Олф} = 41460 * 45 / 30 = 62190 \text{ тис. грн.}$$

Загальний ліміт фінансування становитиме 62190 тис. грн.

Далі необхідно розрахувати комісію за факторингове фінансування:

$$\text{Кфф} = \text{Олф} * \text{Рф} * \text{Фф} \quad (2.6)$$

де: Рф – розмір фінансування; Фф – ставка факторингового фінансування.

$$\text{Кфф} = 62190 * 90\% * 1,9\% = 1063,4 \text{ тис. грн}$$

Комісія за факторингове фінансування складе 1063,4 тис. грн.

Далі необхідно розрахувати загальні витрати на факторинг. Витрати на факторинг складаються з комісії за факторингове фінансування та комісії за обробку документів.

Комісія за обробку документів – 1,5 тис. грн.

Комісія за факторингове фінансування – 1063,4 тис. грн.

$$1,5 + 1063,4 = 1064,9 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином, загальні витрати на факторинг складуть 1064,9 тис. грн.

Далі необхідно розрахувати додатковий дохід за 1,5 місяця (45 днів):

$$\text{Дд} = \text{Рп} * \text{Олф} + \text{Рф} * \text{Олф} * \text{Ковс} - \text{Озф} \quad (2.7)$$

де: Рп – рентабельність продажів; Ковс – коефіцієнт відношення валового прибутку до собівартості; Озф – загальні витрати на факторинг.

Для розрахунку додаткового доходу за 1,5 місяця (45 днів) необхідно спочатку визначити рентабельність продажів:

$$\text{Рп} = (\text{Чп} / \text{В}) * 100 \quad (2.8)$$

Чп – чистий прибуток; В – виручка.

$$\text{Рп} = (19736 / 504388) * 100 = 3,9\%$$

Таким чином, рентабельність продажів становитиме 3,9%.

Також необхідно розрахувати коефіцієнт відношення валового прибутку до собівартості:

$$K_{овс} = (Вп / С) * 100 \quad (2.9)$$

де: Вп – валовий прибуток; С – собівартість.

$$K_{овс} = (99059 / 405329) * 100 = 24,4\%$$

Таким чином, коефіцієнт відношення валового прибутку до собівартості становитиме 24,4%.

На основі проведених розрахунків визначимо додатковий дохід за 1,5 місяця (45 днів):

$$Дд = 3,9 * 62190 + 90\% * 62190 * 52,9\% - 24,4 = 35389,5 \text{ тис. грн.}$$

Отже, додатковий дохід за 1,5 місяця (45 днів) становить 35389,5 тис. грн.

На основі цього показника розрахуємо додатковий дохід за рік:

$$Ддг = Дд / 45 * 365 \quad (2.10)$$

$$Ддг = 35389,5 / 45 * 365 = 287048,2 \text{ тис. грн.}$$

Отримані дані узагальнимо в табл. 2.15.

Таблиця 2.15

Показники розрахунку ліміту фінансування, витрат та утворення додаткового доходу при використанні факторингу ТОВ «ВІВАД 09» у прогностичному періоді за обраною категорією дебіторів

Показник	Результат
1. Середньомісячний торговий оборот, тис. грн	41460
2. Відстрочка платежу за договором надання послуг, днів	45
3. Загальний ліміт фінансування, тис. грн	62190
4. Розмір фінансування, %	90
5. Факторингове фінансування, %	1,9
6. Комісія за факторингове фінансування, тис. грн	1063,4
7. Комісія за обробку документів, тис. грн	1,5
8. Загальні витрати на факторинг, тис. грн	1064,9
9. Рентабельність продажів, %	3,9
10. Коефіцієнт відношення валового прибутку до собівартості, %	24,4
11. Додатковий дохід за 1,5 місяця (45 днів), тис. грн	35389,5
12. Додатковий дохід за рік, тис. грн	287048,2

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Як видно з табл. 2.15 та проведених розрахунків, річний дохід від використання факторингу становить 287048,2 тис. грн, що підтверджує його ефективність для досліджуваного підприємства.

В якості ще одного заходу управління фінансовою стійкістю підприємства можна запропонувати ряд пропозицій щодо вдосконалення управління товарорухом та збутовою політикою підприємства. Для підвищення ефективності та удосконалення збутової діяльності підприємства можна запропонувати ряд маркетингових заходів на основі маркетингової інформації, які будуть описані та представлені в програмі розвитку збутової політики.

У збутовій політиці перед підприємством постають питання вибору найбільш оптимального каналу збуту, методу збуту товару, що при ефективному використанні, безумовно, збільшить прибуток підприємства. ТОВ «ВІВАД 09» рекомендується використовувати канал збуту: постачальник – оптовик – роздріб – споживач. Тому, запропонуємо наступний перелік заходів щодо вдосконалення збутової політики підприємства ТОВ «ВІВАД 09».

Використання систем електронної комерції. Сьогодні торгівля через Інтернет дуже розвинена і дозволяє скоротити витрати на оренду торгового приміщення, а також дуже зручна для клієнтів. Можна представити кілька існуючих видів Інтернет торгівлі, найпоширеніші з них: Інтернет-вітрина; Web – представництво (Web – сайт). Вони відрізняються ступенем автоматизації та інтеграції з внутрішніми системами обліку, а також своєю інформативністю.

Інтернет-вітрина – це найбільш спрощений спосіб торгівлі, є каталог продукції з прайс-листом, проте відмінимо відсутній її прямий зв'язок із внутрішніми системами обліку підприємства. Інтернет вітрина має певні переваги – незначні витрати на створення Інтернет-вітрини, не потрібні зусилля із забезпечення захисту внутрішньої системи обліку від хакерів. Недоліками є наявність не завжди актуальної інформації про наявність та ціни продукції.

Web - представництво (Web - сайт) – це сторінка у Web просторі про підприємство та його послуги. Орієнтовна структура Web-сайту: про компанію; прайс-листи; стрічка новин; розділ, де клієнт може поставити запитання; каталог товарів/послуг із «кошиком»; пошук за каталогом товарів/послуг; автоматична виписка рахунків; підключення до платіжної системи для прийому платежів за допомогою кредитних карток; гостьова книга, форум; додатково: інтеграція із внутрішніми системами обліку. Переваги Web - представництва полягають у автоматизації роботи, і як наслідок зниження витрат на утримання додаткового персоналу, а також усунення помилок під час оновлення інформаційної бази вручну. Недоліки полягають у додаткових витратах на оформлення сайту, а також витрати на оновлення баз безпеки.

Автоматизована внутрішня діяльність дозволяє підприємству скористатися Інтернет - технологіями, тобто створити новий потужний канал збуту, що розширює спектр залучення потенційних клієнтів.

Також підприємству необхідно покращити кадрову політику, а саме - необхідно провести тренінги для персоналу, спрямовані на: навчання персоналу сучасним методам роботи з клієнтами, підвищення кваліфікації, а також на вдосконалення маркетингової та збутової діяльності в організації, покращення результатів діяльності, підвищення ефективності.

Для того, щоб розрахувати витрати на вдосконалення збутової політики підприємства, необхідно скласти бюджет, де будуть представлені всі статті витрат необхідні для його реалізації, табл. 2.16.

На застосування систем електронної комерції (Інтернет-вітрина; Web - представництво (Web - сайт).) планується витратити 28700 грн. та 55250 грн. (83950 грн.). На розміщення реклами в інтернеті планується витратити 30500 грн. На PR - видання планується витратити 40000 грн. На поліграфію, сувенірну та представницьку продукцію планується витратити 79440 грн. На навчання персоналу планується витратити 75000 грн., на виставкову діяльність заплановано

витратити 220000 грн. Отже, витрати на реалізацію пропозицій щодо вдосконалення збутової політики становлять 528890 грн.

Таблиця 2.16

Планування заходів щодо вдосконалення збутової політики

ТОВ «ВІВАД 09» на 2025 р.

Цілі заходів	Захід	Витрати, грн
1	2	3
Впровадження систем електронної комерції		
Зниження витрат на донесення інформації про продукцію компанії до кінцевого споживача; Залучення нових клієнтів; Підвищення фінансових показників; Збір статистичної інформації для подальшого аналізу; Ознайомлення потенційного клієнта з компанією (реклама)	Інтернет-вітрина; Удосконалення Web-сайту	28700 55250
Залучення нових клієнтів		
Забезпечення простого доступу нових клієнтів до інформації про компанію; Залучення максимальної кількості користувачів корпоративного сайту; Підвищення впізнаваності бренду	Розміщення банерної реклами на сайтах контрагентів	30500
PR та іміджева реклама		
Створення сприятливого інформаційного середовища для зростання продажів та покращення результативності компанії в цілому; Інформування про професійні досягнення та плани	Статті та інтерв'ю в бізнес-виданнях і спеціалізованих журналах	40000
Виставкова діяльність		
Формування позитивного іміджу на регіональних, та міжнародних ринках; Просування продукції компанії на регіональних та міжнародних ринках; Аналіз збутових показників компанії; Комунікація з клієнтами, партнерами, постачальниками, дистриб'юторами, різними торговими мережами; Вивчення ринку, збору інформації про конкурентів, потенційних стратегічних партнерів	Участь у міжнародних та регіональних виставках	220000
Поліграфічна, сувенірна та представницька продукція		
Інформування потенційних клієнтів про послуги та ціни; Підтримка іміджу компанії як стабільного та перспективного підприємства; Формування рекламного пакету для бізнес-партнерів	Розробка та друк фірмових бланків, А2 – 2000 шт.; Друк фірмових візиток, 5000 шт.; Листівки, буклети; Виготовлення сувенірів	15800 8750 27000 27890

Продовження табл. 2.16

1	2	3
Навчання персоналу		
Підвищення кваліфікації шляхом набуття нових знань та досвіду застосування нових технологій продажу; Вдосконалення маркетингової діяльності компанії, покращення результативних показників підвищення ефективності	Участь у спеціалізованих семінарах і тренінгах	75000
Разом		528890

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Основним показником успішного функціонування підприємства є отримання достатнього прибутку та його збільшення. Якщо підприємство має більший прибуток, таким чином воно отримує більше можливостей щодо здійснення заходів для покращення своєї діяльності.

Вище було запропоновано низку заходів, які мають надалі збільшити прибутковість підприємства, покращити його платоспроможність. На підставі зроблених пропозицій необхідно оцінити ефект від їх реалізації.

Визначимо додатковий товарообіг під впливом рекламних заходів:

$$T_d = (T_c * P * D), \quad (2.10)$$

де: T_d – додатковий товарообіг, грн; T_c – середньоденний товарообіг до рекламного періоду, грн; P – приріст середньоденного товарообігу за рекламний і післярекламний періоди, %; D – кількість днів обліку товарообігу в рекламному та післярекламному періодах.

Середньоденний товарообіг за аналізований період становив 1382 тис. грн. Приріст середньоденного товарообігу за очікуваний період – приблизно 10%. Кількість днів обліку товарообігу в періоді – 365 днів. Щоб визначити вартість додаткового товарообігу, необхідно підставити отримані дані у наведену формулу:

$$T_d = (1382 * 10\% * 365) = 50443 \text{ тис. грн.}$$

Економічний результат визначається як співвідношення між прибутком від додаткового товарообігу, отриманого від реалізації пропозиції, та витратами на її реалізацію. Економічний ефект E визначається за формулою (2.6):

$$E = [(T_d * H_t)] - (B_p + B_d), \quad (2.11)$$

де: T_d – додатковий товарообіг під впливом пропозиції, грн; H_t – торговельна націнка на товар до ціни реалізації, %; B_p – рекламні витрати, грн; B_d – додаткові витрати, грн.

Провівши необхідні розрахунки, отримуємо значення додаткового товарообігу, яке становить 50443 тис. грн. Торговельна націнка на продукції в середньому становить 15%.

Загальні витрати на заходи з удосконалення збутової політики підприємства склали 538890 грн.

$$E = (50443000 * 15\%) - (538890 + 0) = 7027,56 \text{ тис. грн.}$$

У цьому випадку порівнюється отриманий ефект від впровадження заходів із витратами на їх реалізацію. В нашому випадку ефект від рекламного заходу перевищує витрати на його проведення, що свідчить про його прибутковість.

Однак отриманих результатів недостатньо для оцінки економічної ефективності запропонованої маркетингової програми.

Щоб визначити ефективність запропонованої програми, необхідно обчислити її коефіцієнт рентабельності:

$$K_p = \Pi : B_p, \quad (2.12)$$

де: K_p – коефіцієнт рентабельності товару, %; Π – прибуток, отриманий від реалізації конкретної пропозиції, грн; B_p – витрати на реалізацію цієї пропозиції, грн.

$$K_p = 7027,56 / 538,89 = 13,04\%.$$

Отриманий результат коефіцієнту рентабельності заходів із підвищення збуту на рівні 13,04% свідчить, що за правильно розробленої програми, з урахуванням усіх переваг і недоліків, впровадження цих рекомендацій сприятиме розширенню каналів збуту компанії ТОВ «ВІВАД 09».

Звичайно, 13,04 – це високий показник, тому в умовах несприятливої ринкової ситуації для підприємстві він буде дуже корисним з метою стабілізації фінансової

стійкості підприємства. Не обов'язково одразу впроваджувати всі запропоновані інструменти, важливо визначити, що на даний момент є найбільш пріоритетним і прийнятним для підприємства, враховуючи витрати, які воно готове понести в процесі реалізації певних заходів.

Таким чином, реалізація всіх рекомендованих заходів приведе до покращення фінансових результатів підприємства. Розроблені заходи у ТОВ «ВІВАД 09» забезпечать найкращу ліквідність, збільшення суми прибутку та скорочення дебіторської заборгованості.

Висновки до розділу 2

Об'єктом дослідження є ТОВ «ВІВАД 09» - велике деревопереробне підприємство, розташоване в смт Романів Житомирської області. Компанія спеціалізується на заготівлі й обробці деревини, виготовляючи такі продукти, як ламелі, індустріальний і мозаїчний паркет, штучний паркет, пиломатеріали, паливні брикети, а також дубові обрізки й уламки для розпалювання камінів. Підприємство забезпечує повний цикл переробки деревини та активно експортує свою продукцію до країн ближнього зарубіжжя.

Аналіз фінансового стану ТОВ «ВІВАД 09» за 2022–2024 роки за допомогою коефіцієнтного, агрегатного та інтегрального методів свідчить про неоднозначну динаміку фінансової стійкості в умовах економічних викликів, спричинених війною в Україні. Коефіцієнтний метод показує позитивні зрушення у структурі капіталу: зростання коефіцієнта автономії з 0,25 до 0,42 та зниження фінансової залежності з 4,04 до 1,68, що вказує на зменшення боргового навантаження та зміцнення позицій власного капіталу. Агрегатний метод підкреслює еволюцію фінансової стійкості від нестійкого стану у 2022–2023 роках ($S = 0,0,1$) до абсолютної стійкості у 2024 році ($S = 1,1,1$), коли власні оборотні кошти стали позитивними (+18158), дозволяючи покривати запаси без залучення позик. Інтегральний метод фіксує зниження

загального показника стійкості з 8,91 у 2023 році до 6,89 у 2024 році, що пов'язано зі зменшенням ліквідності (коефіцієнт покриття запасів упав до 4,34) та маневреності (0,01), хоча зростання реальної вартості майна до 0,41 і зниження співвідношення позикових до власних коштів до 1,37 свідчать про певне зміцнення фінансової бази. Отже, підприємство досягло більшої незалежності, але зіткнулось із проблемами ліквідності та ефективності, що потребують подальшої оптимізації.

Різниця між результатами агрегатного та інтегрального підходів пояснюється їхньою методологічною специфікою: агрегатний метод підкреслює досягнення короткострокової фінансової автономії у 2024 році, тоді як інтегральний вказує на погіршення загальної стійкості через ширші проблеми з ліквідністю та управлінням ресурсами. Для ТОВ «ВІВАД 09» це означає, що хоча підприємство стало менш залежним від позик, його фінансова гнучкість і ефективність потребують уваги, що робить інтегральний підхід більш консервативним у висновках.

Завдяки впровадженню запропонованих заходів, ТОВ «ВІВАД 09» в прогнозованому періоді вдасться підвищити рівень своєї фінансової стійкості. Розроблені заходи для ТОВ «ВІВАД 09» забезпечать найкращу ліквідність, збільшення суми доходу та скорочення дебіторської заборгованості.

Так, річний дохід від використання факторингу забезпечить додаткове генерування доходу в розмірі 287048,2 тис. грн, що підтверджує його ефективність для досліджуваного підприємства.

Ефект від удосконалення збутової політики підприємства складає 7027,56 тис. грн. додаткової генерації доходу в рік. Рівень рентабельності впровадження заходів щодо збільшення збуту становить 13,04%, що говорить про те, якщо правильно розробити програму, врахувати всі плюси та мінуси, то застосування цих рекомендацій збільшить кількість каналів збуту. Також відмічено, що не обов'язково вводити в дію відразу всі інструменти маркетингу, важливо вирішити, що для компанії на сьогодні є найбільш важливим і прийнятним виходячи з витрат, які підприємство готове понести у зв'язку із застосуванням будь-яких пропозицій.

ВИСНОВКИ

В процесі дослідження встановлено, що фінансова стійкість являється одним із компонентів економічної стійкості підприємства загалом та однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства. Під фінансовою стійкістю підприємства розуміють такий стан і структуру фінансових ресурсів підприємства, їх розподіл і використання, здатність виконувати свої зобов'язання та забезпечувати розширений розвиток підприємства на основі зростання прибутку та капіталу без посилення залежності від зовнішніх джерел фінансування. Іншими словами, фінансова стійкість відображає платоспроможність підприємства з дотриманням умови фінансової рівноваги між власними та залученими фінансовими ресурсами. Відповідно, саме тому показники фінансових ресурсів виступають основою при діагностуванні фінансової стійкості будь-якого підприємства.

Управління фінансовою стійкістю необхідно розглядати як окремий процес у системі фінансового менеджменту, який орієнтований на баланс між фінансовою стійкістю та ефективністю використання ресурсів. Реалізація такого процесу забезпечить підвищення ефективності діяльності підприємства за умови раціонального використання його ресурсів, у тому числі фінансових, та призведе до підвищення економічної стійкості.

Для забезпечення ефективного управління фінансовою стійкістю повинні бути дотримані наступні умови: усі елементи фінансового механізму повинні бути взаємопов'язаними, спрямовання дії всіх складових фінансового механізму, який забезпечує зацікавленість всіх суб'єктів фінансових взаємовідносин; зворотний зв'язок усіх елементів економічного механізму усіх вертикальних і горизонтальних рівнів; своєчасність адаптації елементів фінансового механізму верхнього рівня на зміни, які здійснюються під впливом складових нижчого рівня.

Діагностика фінансової стійкості підприємства є процесом, який дозволяє оцінити його потенційну здатність протистояти фінансовим ризикам та забезпечити сталість фінансових показників у майбутньому. Цей аналітичний підхід дозволяє ідентифікувати слабкі місця в фінансовому стані підприємства, виявити причини його можливих проблем та розробити ефективні стратегії для поліпшення фінансової стійкості. Доцільно відзначити, що діагностика фінансової стійкості підприємства є складним завданням, а тому вимагає належного методологічного підґрунтя та практичного досвіду. Обов'язковою умовою ефективного механізму забезпечення фінансової стійкості є реалізація функцій на основі дієвого набору методів, інструментів та важелів.

Дослідження нормативно-правового та інформаційного забезпечення дало можливість визначити, що всі розглянуті нормативно-правові акти формують основу для фінансової діяльності, забезпечуючи прозорість, дисципліну та захист інтересів підприємства і його партнерів. Їхній аналіз дозволяє виявити точки для вдосконалення та адаптації до актуальних викликів, таких як цифровізація чи економічна нестабільність.

Об'єктом дослідження є ТОВ «ВІВАД 09» - велике деревопереробне підприємство, розташоване в смт Романів Житомирської області. Компанія спеціалізується на заготівлі й обробці деревини, виготовляючи такі продукти, як ламелі, індустриальний і мозаїчний паркет, штучний паркет, пиломатеріали, паливні брикети, а також дубові обрізки й уламки для розпалювання камінів. Підприємство забезпечує повний цикл переробки деревини та активно експортує свою продукцію до країн ближнього зарубіжжя.

Основні економічні показники діяльності ТОВ «ВІВАД 09» за 2022–2024 роки демонструють значне скорочення фінансових результатів. Чистий дохід підприємства зменшився на 46,4%, що в абсолютних показниках становить 436871 тис. грн. Відповідно, чистий прибуток також зазнав суттєвого зниження на 49,9%, що свідчить про загальне падіння ефективності діяльності підприємства.

Зменшення цих показників може бути пов'язане з обмеженням ринків збуту, зростанням собівартості продукції або загальними макроекономічними факторами.

Ефективність використання ресурсів підприємства знизилася. Фондовіддача впала на 63,9%, що означає, що кожна гривня вкладених основних засобів приносить значно менший дохід. Водночас фондоозброєність збільшилася на 80,2%, що може вказувати на підвищення технічної оснащеності працівників, хоча продуктивність праці, навпаки, знизилася на 35,1%. Це може свідчити про проблеми з використанням обладнання або недостатню ефективність робочої сили.

Аналіз фінансового стану ТОВ «ВІВАД 09» за 2022–2024 роки за допомогою коефіцієнтного, агрегатного та інтегрального методів свідчить про неоднозначну динаміку фінансової стійкості в умовах економічних викликів, спричинених війною в Україні. Коефіцієнтний метод показує позитивні зрушення у структурі капіталу: зростання коефіцієнта автономії з 0,25 до 0,42 та зниження фінансової залежності з 4,04 до 1,68, що вказує на зменшення боргового навантаження та зміцнення позицій власного капіталу. Агрегатний метод підкреслює еволюцію фінансової стійкості від нестійкого стану у 2022–2023 роках ($S = 0,0,1$) до абсолютної стійкості у 2024 році ($S = 1,1,1$), коли власні оборотні кошти стали позитивними (+18158), дозволяючи покривати запаси без залучення позик. Інтегральний метод фіксує зниження загального показника стійкості з 8,91 у 2023 році до 6,89 у 2024 році, що пов'язано зі зменшенням ліквідності (коефіцієнт покриття запасів упав до 4,34) та маневреності (0,01), хоча зростання реальної вартості майна до 0,41 і зниження співвідношення позикових до власних коштів до 1,37 свідчать про певне зміцнення фінансової бази. Отже, підприємство досягло більшої незалежності, але зіткнулось із проблемами ліквідності та ефективності, що потребують подальшої оптимізації.

Різниця між результатами агрегатного та інтегрального підходів пояснюється їхньою методологічною специфікою: агрегатний метод підкреслює досягнення короткострокової фінансової автономії у 2024 році, тоді як інтегральний вказує на погіршення загальної стійкості через ширші проблеми з ліквідністю та управлінням

ресурсами. Для ТОВ «ВІВАД 09» це означає, що хоча підприємство стало менш залежним від позик, його фінансова гнучкість і ефективність потребують уваги, що робить інтегральний підхід більш консервативним у висновках.

Завдяки впровадженню запропонованих заходів, ТОВ «ВІВАД 09» в прогнозованому періоді вдасться підвищити рівень своєї фінансової стійкості. Розроблені заходи для ТОВ «ВІВАД 09» забезпечать найкращу ліквідність, збільшення суми доходу та скорочення дебіторської заборгованості.

Так, річний дохід від використання факторингу забезпечить додаткове генерування доходу в розмірі 287048,2 тис. грн, що підтверджує його ефективність для досліджуваного підприємства.

Ефект від удосконалення збутової політики підприємства складає 7027,56 тис. грн. додаткової генерації доходу в рік. Рівень рентабельності впровадження заходів щодо збільшення збуту становить 13,04%, що говорить про те, якщо правильно розробити програму, врахувати всі плюси та мінуси, то застосування цих рекомендацій збільшить кількість каналів збуту. Також відмічено, що не обов'язково вводити в дію відразу всі інструменти маркетингу, важливо вирішити, що для компанії на сьогодні є найбільш важливим і прийнятним виходячи з витрат, які підприємство готове понести у зв'язку із застосуванням будь-яких пропозицій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аніловська Г. Я., Висоцька І. Б. Фінанси підприємств : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 440 с.
2. Арєф'єва О.В., Городянська Д.М. Економічна стійкість підприємства: сутність, складові та заходи з її забезпечення. Актуальні проблеми економіки. 2019. № 8. С. 83–90.
3. Башнянин Г. І., Лінтур Г.І. Фінансова стійкість суб'єктів господарювання та шляхи її покращення. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2021. № 2. С. 98-101.
4. Бєдринєць М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
5. Безугла Т.В. «Економічна стійкість» та «фінансова стійкість». Молодий вчений. 20 4. 1. № 3. С. 33-39.
6. Бєрдар М. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
7. Бєрєст М. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 164 с.
8. Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Нєвмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз : Навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2005. 592 с.
9. Бланк І.О. Основи фінансового менеджменту : підручник. К. : Київ. нац. торг.-єкон. ун-т, 2010. 476 с.
10. Босак І.П. Палига Є.М. Інформаційне забезпечення управління підприємством: економічний аспект. Регіональна економіка. 2017. №4. С 193-195.
11. Боярко І.М. Гриценко Л.Л., Рябенков О.В. Концептуальна модель організації системи фінансового контролінгу на підприємстві. Вісник Університету банківської справи. 2019. №1 (28). С. 71-77.

12. Бугай В.З., Омельченко В.М. Аналіз та оцінка фінансової стійкості підприємства. Держава та регіони. 2018. № I. С. 34–39.
13. Будько О. В. Фінансова звітність як джерело інформації для прийняття управлінських рішень. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1721>
14. Бурда А.І. Методичні підходи до оцінювання впливу складників тріади потенціалу на сталий розвиток підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2019. Вип. 19.12. С. 141–153.
15. Варналій З.С., Прокопенко Н.С., Тимошенко А.О., Куцик О.І., Моделювання системи фінансового забезпечення розвитку малих підприємств. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2021. Випуск № 4 (22). С. 50–56.
16. Вівчар О. Й., Кос Т. Ю. Сучасні методи оцінювання фінансової стійкості підприємства. Молодий вчений. 2023. № 4. С. 115–119.
17. Вінницька О. А., Чвертко Л. А., Корнієнко Т. О. Теоретична сутність і значення фінансової стійкості підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2020. № 11/3. С. 25–29.
18. Власова Н. О., Міщенко В. А., П'ятак Т. В., Кочетова Т. І., Котлярова А. В. Фінанси підприємств : підручник. Харків : Світ Книг, 2018. 437 с.
19. Гапак Н. М., Капштан С. А. Особливості визначення фінансової стійкості підприємства. Науковий вісник Ужгородського університету. URL: <http://surl.li/eikby>
20. Герасимчук Н.А. Економічні і фінансові ризики: навчальний посібник. Київ : Компринт, 2015. 288 с.
21. Геращенко І.О. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». 2017. № 24(1246). С. 124–128.
22. Господарський кодекс України № 436-IV від 16 січня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

23. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз: навч. посібник. Вінниця: ВНТУ, 2013. 85 с.
24. Гудзь О.Є. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в управлінні підприємств. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2018. № 2. С.4-12.
25. Денисенко М.П. Колос І.В. Інформаційне забезпечення ефективного управління підприємством. Економіка та держава. 2022. № 7. С 19-24.
26. Довбня С.Б., Разганяєва Т.М. Методичні основи оцінки фінансової стійкості підприємства з урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища. Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор», 2020. №3 (59). С. 89-94.
27. Докієнко Л.М. Концептуальні підходи до комплексної діагностики фінансової стійкості підприємства. Підприємництво та інновації. 2020. № 14. С. 25–31.
28. Донченко Т.В. Теоретичні основи формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. 2021. № 1. С. 23–27.
29. Дятлов Є.В. Система інформаційного забезпечення у сфері зовнішньоекономічної діяльності: наукові погляди щодо формування та розвитку. Держава та регіони. 2018. № 1 (100). 101-102.
30. Євтушенко О.А. Інформаційне забезпечення управління відтворенням основних засобів машинобудівного підприємства. Європейський вектор економічного розвитку. 2021. № 1 (18). С.84-91.
31. Єфанов В.А. Сучасні аспекти фінансової стійкості господарюючих суб'єктів в системі агробізнесу України. URL: <https://cmi.politehnica.zp.ua/index.php/journal/article/view/74>
32. Жукевич С.М. Діагностика фінансово-економічної стійкості суб'єкта господарювання: концептуальний підхід. Інноваційна економіка. 2019. № 5–6(63). С. 206–211.

33. Журавльова О.Є. Фінансова стійкість підприємства: теорія і практика. Формування ринкової економіки. 2021. № 22. С. 523-529.
34. Заросило В.О. Загрози фінансовій безпеці та їх класифікація. Наукові праці МАУП. 2017. № 52(1). С. 17–22.
35. Зубілевич С.Я. Фінансова стійкість підприємства: еволюція суті поняття та методів оцінювання. URL: surl.gd/pxgadd
36. Іванов В.Л., Малов В.А. Забезпечення організаційно-економічної стійкості промислового підприємства. Економіка. Менеджмент. Підприємство. 2020. № 22. С. 32–39.
37. Іванова В. В. Інформаційне забезпечення економіки, заснованої на знаннях: монографія. К.: Логос, 2021. 277 с.
38. Кампо Г.М., Дочинець Н.М., Гаврилець О.В. Оцінка фінансової стійкості підприємств України. Науковий вісник Ужгородського університету. 2017. № 49. С. 150–158.
39. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. К. : Знання, 2008. 483 с.
40. Козак В.Г. Удосконалення системи інформаційного забезпечення економічного аналізу. Економіка АПК. 2021. № 1. С. 66–70.
41. Кондратенко Н. О., Великих К. О. Фінансовий аналіз : конспект лекцій для студентів бакалавріату усіх форм навчання спеціальності. Харків : ХНУМГ ім. Бекетова, 2020. 166 с.
42. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. Київ: Знання, 2020. 378 с.
43. Корчевська Л.О., Адвокатова Н.О. Вартісний підхід до визначення фінансової стійкості підприємств. URL: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2021.1.25>.
44. Костенко Ю. О., Короленко О. Б., Гузь М. М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. URL: <http://surl.li/gdubs>

45. Костирко Л.А. Аналіз потенціалу фінансової в системі управління вартістю підприємства. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2015. № 4 (221). 122 с.
46. Костирко Л.А., Євтушенко М.В. Фінансова стійкість корпоративних підприємств у категоріях економіко-вартісного тяжіння показників. Інвестиції: практика та досвід. 2019. №21. С 28-33.
47. Костюк Т.О. Економічна безпека сільського господарства України: сучасний стан та прогноз. Агросвіт. 2017. № 17. С. 53–62.
48. Кравченко М. О., Леонтовська М. А. Підходи до оцінювання фінансової стійкості інноваційно-активних підприємств. URL: <http://surl.li/sjfzs>
49. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз і планування : навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2007. 90 с.
50. Кучеренко Т. Є., Аніщенко Г. Ю. Обліково-аналітичне забезпечення управління грошовими потоками підприємств. URL: <http://surl.li/fhutf>
51. Лазоренко В.В. Аналіз методів оцінки фінансової стійкості підприємства. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2018. Вип. № 1(13). С. 124–128.
52. Лахтіонова Л.А. Аналіз фінансової стійкості суб'єктів підприємницької діяльності: монографія. Київ: КНЕУ. 2021. 880 с.
53. Лісничук О.А., Нестерчук Т.А. Методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства. Економіка і суспільство. 2018. №18. С. 454-462.
54. Ловінська І.Г. Фінансова стійкість організацій як індикатор економічного потенціалу. Фінанси, облік і аудит. 2023. Вип. 1 (23). С. 252-258.
55. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2021. 304 с.
56. Маслак О. І., Коробкова І. В Інформаційне забезпечення процесу управління стратегічною стійкістю підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 4. С. 23-25.

57. Масленніков Є.І. Забезпечення системи управління фінансовою стійкістю торгівельного підприємства. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління, 2017. №1 (35), С. 96-111.
58. Мельник О.Г. Інформація як складового інноваційного розвитку. Актуальні проблеми економіки. 2018. № 10. С. 136-141.
59. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 358 с.
60. Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємства : підруч. Київ : «Центр учбової літератури», 2019. 504 с.
61. Нікольчук Ю., Небжицький Б., Савчук О. Фінансова стійкість як індикатор ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. URL: <https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/719>
62. Обушак Т.А. Сутність фінансового стану підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2023. № 9. С. 92-99.
63. Орлов В. В. Фінансова стійкість та фінансова стабільність: теоретичне узгодження дефініцій. Науковий вісник Одеського національного економічного університету : зб. наук. праць. Одеса : Одеський національний економічний університет, 2021. № 11-12(288–289). С. 42–48.
64. Оспіщев В.І., Нагорна І.В. Класифікація чинників впливу на фінансову стійкість підприємств. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2019. Вип. 2. С. 218–223.
65. Островська О.А. Фінансовий стан та фінансова стійкість підприємств: теоретичні аспекти визначення їх суті. Стратегія економічного розвитку України. 2022. Вип. 4 (11). С. 182-187.
66. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Храпач В. О. Управління фінансовою стійкістю підприємства в контексті забезпечення економічної безпеки в умовах посилення інтеграційних процесів в економіці. Бізнес інформ. 2020. № 12. С. 245–251.

67. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 грудня 2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
68. Поддєрьогін А.М., Наумова Л.Ю. Фінансова стійкість підприємств в економіці України : монографія. Київ : КНЕУ, 2011. 184 с.
69. Приймак С. В., Волкова О. А. Діагностика фінансової стійкості підприємств в умовах посилення глобальної конкуренції. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/662>
70. Про акціонерні товариства: Закон України № 2465-IX від 27.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>
71. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Законом України № 2258-VIII від 21 грудня 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>
72. Про банки і банківську діяльність: Закон України № 2121-III від 7 грудня 2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
73. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України (№ 996-XIV від 16 липня 1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
74. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України № 851-IV від 22 травня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
75. Про захист економічної конкуренції: Закон України № 2210-III від 11 січня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>
76. Про платіжні послуги: Закон України № 1591-IX від 30.06.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>
77. Пуцентейло П. Р. Інформаційне забезпечення аналітичної діяльності в управлінні підприємством. Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. 2021. Вип. 11. С. 224-232.
78. Радченко О.Д. Фінансовий потенціал сталого розвитку аграрного сектора. Економіка АПК. 2019. № 1. С. 27–38.

79. Рогоза М.Є. Скляр А.А. Інформаційне забезпечення стратегічного управління і його вплив на невизначеність середовища господарювання. Економіка: проблеми теорії та практики. Вип. 206: В 4 т. Том III. Дніпропетровськ: ДНУ, 2021. С. 641-650.
80. Русіна Ю. О., Полозук Ю.В. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства та фактори, що на неї впливають. International scientific journal. 2019. № 2. С. 91-94.
81. Рябенко Г.М. Шляхи покращення фінансового стану підприємства. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. 2022. №7. С. 105-108.
82. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства. 3-тє вид., випр. і доп. Київ : Знання, 2017. 668 с.
83. Сак Т. В., Шепелюк Н. П. Діагностика фінансової стійкості підприємства: Методологія та практика застосування. Економічний журнал Одеського політехнічного університету. 2023. № 4 (26). С. 37–44.
84. Салига К.С. Методичні підходи діагностування фінансового стану підприємства Держава та регіони. Економіка та підприємництво. 2023. № 3. С. 215.
85. Салькова І. Ю., Фуштей Л.Л. Теоретичні основи та можливості розвитку м'ясопродуктового підкомплексу України. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. № 22. С. 226-230.
86. Семенова К. Д. Аналітичні можливості фінансової звітності для оцінки підприємницьких ризиків. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2022. № 8 (297). С. 32-39.
87. Сімех Ю.А. Визначення поняття конкурентостійкості підприємства. Вісник Міжнародного слов'янського університету. 2017. Т. Х. № 1. С. 12–16.
88. Сітак І. Л., Мурашко І. М. Діагностика фінансової стійкості підприємства на основі руху грошових потоків. Держава та регіони. 2019. № 2 (107). С. 121–126.

89. Стецюк П.А. Інформаційне забезпечення управління фінансовими ресурсами підприємства. URL: <https://journals.dut.edu.ua/index.php/emb/article/view/2962>
90. Томчук О.Ф. Аналітичні можливості балансу (звіту про фінансовий стан) підприємства. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 28-2. С. 152-159.
91. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.
92. Уткіна М. С. До питання інформаційного забезпечення фінансового моніторингу. *Juris Europensis Scientia*. 2022. Випуск 2. С. 94-97.
93. Хачатрян В.В., Усова Л.С. Фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства. URL: <http://intkonf.org/ken-hachatryan-vv-usova-ls-faktori-scho-vplivayut-na-finansoviy-stan-pidpriemstva/>.
94. Хомош Ю.С. Вовк Ю.Я. Значення інформаційного забезпечення в управлінні інноваційною діяльністю підприємств. Науковий вісник НЛТУ України. 2022. Вип. 22.13. С. 322-328
95. Чегринець К.В. Фінансова стійкість підприємства: економічна сутність та методи оцінки. *Управління розвитком*. 2022. № 10. С. 51–54.
96. Чепка В.В., Матяш О.К. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/12_ukr/107.pdf
97. Чумаченко М.Г. Економічний аналіз. Навчальний посібник К.: КНЕУ, 2021. 540 с.
98. Шарапов В. Формування концепції антикризового менеджменту в умовах воєнного часу. *Humanities Studies*. 2023. Вип. 14 (91). С. 196–207.
99. Шелковникова О.В. Управлінська інформаційна система підприємства: принципи розробки та концептуальна модель. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2018. Вип. 28. 157-163.
100. Школьник І. О., Боярко І. М., Дейнека О. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2019. 368 с.

101. Юдіна С.В., Галаганов В.О., Стребіж М.О. Методичний підхід до управління фінансовою стійкістю підприємства. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1338>
102. Юрчишена Л. В., Каплунська І. В. Концептуальний підхід до забезпечення фінансової стійкості підприємства. URL: <http://surl.li/nxhsc>
103. Яцук О.О., Захарова Н.Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Економіка і управління. 2018. 29 (3). С. 173-180.
104. Gerald I. White. Ashwinpaul C. Sondhi, Dov Fried Analysis and Use of Financial Statements. John Wiley & Sons, 2002. 768 p.
105. Higgins, Robert C. Analysis for Financial Management. Edition: 10th. McGraw-Hill, 2011. 480 p.
106. Hulse J.H. Sustainable Development at Risk: Ignoring the Past. New Delhi : Ottawa : Cambridge University Press India Pvt. Ltd. ; International Development Research Centre, 2007. 390 p.
107. Kryvovyazyuk I., Otlyvanska G., Shostak L., Sak T., Yushchyshyna L., Volynets I., Myshko O., Oleksandrenko I., Dorosh V., Visyna T. Business diagnostics as a universal tool for study of state and determination of corporations development direction and strategies. Academy of Strategic Management Journal. URL: <https://www.abacademies.org/articles/business-diagnostics-as-a-universal-tool-for-study-of-state-and-determination-of-corporations-development-directions-and-strategies-10423.html> .
108. Mishchenko V. A., Shevchenko M. M., Sitak I. L., Oryekhova K. V., & Yavorsky S. V. Теоретичні основи забезпечення економічної стійкості підприємства. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2019. Vol. 3(30). P. 121–127.

109. Thomas R. Ittelson Financial Statements: A Step-by-Step Guide to Understanding and Creating Financial Reports Paperback. New Jersey: The Career Press, Inc., 2009. 285 p.

ДОДАТКИ

